

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Anni Latvasalo ja Henna Vuollo

Seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa

Seksuaalikasvatuspäivä 8.-luokkalaisille

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Kätilö (AMK)

Hoitotyön koulutusohjelma

Opinnäytetyö

17.4.2020

Tekijä(t) Otsikko	Anni Latvasalo, Henna Vuollo Seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa: Seksuaalikasvatuspäivä 8.-luokkalaisille
Sivumäärä Aika	35 sivua + 6 liitettä 17.4.2020
Tutkinto	Kätilö (AMK)
Tutkinto-ohjelma	Hoitotyön koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Kätilötyö
Ohjaaja(t)	Leena Hannula, TtT, lehtori
<p>Seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa on yleistynyt viime vuosien aikana; vuoden 2019 THL:n kouluterveyskyselyn mukaan jopa 16,9% 8.-9.-luokkalaisista oli kokenut seksuaalista häirintää internetissä tai puhelimesta. Sosiaalisessa mediassa seksuaalinen häirintä ilmenee esimerkiksi seksuaalisävytteisten kuvien jakamisena sekä asiattomina huomautuksina koskien henkilön seksuaalisuutta. Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa työpaja seksuaalikasvatuspäivään 8. -luokkalaisille. Tavoitteenamme oli antaa tietoa oppilaille seksuaalisesta häirinnästä sosiaalisessa mediassa sekä kehittää meidän omaa ammatillista osaamistamme. Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Tyttöjen ja Poikien Talon sekä neljän muun opinnäytetyöparin kanssa.</p> <p>Aloitimme opinnäytetyömme syksyllä 2019 suunnittelemalla yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa seksuaalikasvatuspäivän sisältöä ja toteutusta. Jokainen opinnäytetyöpari toteutti yhden työpajan seksuaalikasvatuspäivässä. Työpajassamme toteutimme Kahoot! -tietovisan, johon olimme luoneet neljä keskustelukuvaa, joissa ilmeni seksuaalista häirintää. Oppilaat vastasivat jokaisen kuvan kohdalla kysymykseen ”Onko keskustelussa mielestäsi seksuaalista häirintää?”. Tietovisan jälkeen keskustelimme posterin avulla, mitä seksuaalinen häirintä on sosiaalisessa mediassa, mitä tehdä jos kohtaa seksuaalista häirintää ja mistä saada apua näihin tilanteisiin. Keräsimme seksuaalikasvatuspäivän päätteeksi palautetta oppilailta siitä, mitä työpajastamme jäi mieleen, mikä oli parasta päivässä ja oliko jotain kehitettävää.</p> <p>Tietovisan ja keskustelun tuloksista selvisi, että noin 70% oppilaista tunnisti mitä seksuaalinen häirintä on sosiaalisessa mediassa. Kuitenkin nimittelyä tai seksuaalisävytteisten kuvien lähettelyä suurin osa nuorista ei tunnistanut seksuaaliseksi häirinnäksi. Suurin osa kertoi, että koulussa ei ole keskusteltu, miten seksuaalinen häirintä ilmenee sosiaalisessa mediassa.</p> <p>Saimme oppilailta palautetta, että aiheemme on tärkeä. Moni mainitsi, että seksuaalinen häirintä on laitonta ja siitä tulisi kertoa jollekin eteenpäin. Seksuaalikasvatuspäivän isoimmaksi haasteeksi muodostui tiivis aikataulu, joka näkyi myös oppilaiden palautteissa. Opinnäytetyömme palautteiden pohjalta suosittelemme, että aihettamme varten varattaisiin enemmän aikaa.</p>	
Avainsanat	seksuaalinen häirintä, sosiaalinen media, nuoret, seksuaalikasvatus

Author(s) Title	Anni Latvasalo, Henna Vuollo Sexual Harassment in Social Media: A Sexual Education Day for 8 th graders
Number of Pages Date	35 pages + 6 appendices 17 April 2020
Degree	Bachelor of Health Care
Degree Programme	Nursing and Health Care
Specialisation option	Midwifery
Instructor(s)	Leena Hannula, Senior Lecturer
<p>Sexual harassment in social media has become more common in recent years; according to the Finnish Institute for Health and Welfare conducted survey, 16,9% of 8-9th graders had encountered sexual harassment on the Internet or on a telephone. Sexual harassment in social media is, for example, sharing and sending unwanted sexual images and commenting person's sexuality. The purpose of this functional bachelor's thesis was to execute a workshop for 8th graders in a sexual education day. Our aim was to provide information about sexual harassment in social media to the students and to develop our own professional skills. This Thesis was carried out as a collaboration with Tyttöjen Talo and Poikien Talo and four other thesis partners.</p> <p>We started in autumn 2019 by planning the content and implementation of the sexual education day with our partners. Each thesis partners carried out one workshop in the sexual education day. In our workshop we executed a Kahoot! quiz, in which we created four images showing sexual harassment in conversational form. The students answered the question "Do you think there is sexual harassment in this conversation?". After the quiz we used a poster to discuss what is sexual harassment on social media, what to do if person has experienced it and where to get help in these situations. We gathered feedback from the students, what they recall from our workshop, what was best of the day and was there anything left to improve.</p> <p>The outcome was that about 70% of the students recognize what sexual harassment is on social media. However, many said that name-calling and sending unwanted sexual images are not sexual harassment. Most student said, that there has not been any discussion in school about sexual harassment in social media.</p> <p>The feedback from the student was that our subject is important. Many said in the feedback that sexual harassment is illegal and persons should tell about it forward. Sexual education day's biggest challenge was tight schedule, which was reflected to the feedback. Based on the feedback, we would recommend more time for the subject.</p>	
Keywords	sexual harassment, social media, adolescent, sexual education

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Seksuaalinen häirintä ja sosiaalinen media	2
2.1	Seksuaalisuus	2
2.2	Seksuaalinen häirintä	3
2.3	Seksuaalisen häirinnän vaikutukset	5
2.4	Sosiaalinen media	6
2.5	Seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa	7
2.6	Puuttuminen seksuaaliseen häirintään sosiaalisessa mediassa	9
2.7	Nuorten seksuaalikasvatus	10
2.8	Turvataitokasvatus	12
3	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	13
4	Opinnäytetyön toteuttaminen	13
4.1	Tiedonhaku	14
4.2	Seksuaalikasvatuspäivä	14
4.2.1	Työpajan sisältö	15
4.2.2	Palautteen keruu	18
5	Seksuaalikasvatuspäivän tulokset	19
5.1	Kahoot! -tietovisan tulokset	19
5.2	Posteri ja keskustelu	21
5.3	Palautelomakkeen tulokset	22
6	Pohdinta	23
6.1	Opinnäytetyöprosessi	23
6.2	Kahoot! -tietovisan tuloksien arviointi	25
6.3	Palautteen arviointi	25
6.4	Arviointi yhteistyöstä	26
6.5	Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	27
7	Kehittämisideat	29
	Lähteet	31
	Liitteet	
	Liite 1. Poster	

Liite 2. Palautelomake

Liite 3. Kahoot! -tulostaulukko

Liite 4. Palautelomakkeiden vastaukset

Liite 5. Aikataulu

Liite 6. Viestintäsuunnitelma

1 Johdanto

Nykypäivänä sosiaalinen media on tärkeä työkalu tiedon, yhteydenpidon ja viihteen välineenä. Sosiaalisessa mediassa tuotetaan, vastaanotetaan ja jaetaan sisältöä. Sosiaalisen median palvelut toimivat myös alustana seksuaaliselle häirinnälle. Vuonna 2017 julkaistussa THL:n 8.-9.-luokkalaisille suunnatussa tutkimuksessa selvisi, että 12,0% nuorista (n=70818) oli kokenut seksuaalista häirintää puhelimesta tai internetissä vuoden aikana. Vuonna 2019 samaan tutkimukseen osallistuneista nuorista (n=84985) jopa 16,9% kertoi kokeneensa seksuaalista häirintää puhelimen tai internetin välityksellä. (THL 2019a.)

Jokaista yksilöä koskee seksuaalioikeudet; jokaisella on oikeus omaan seksuaalisuuteen, yksityisyyteen sekä suojeluun (International Planned Parenthood Federation 2008: 12–15). Seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa rikkoo yksilön seksuaalioikeuksia. Seksuaalinen häirintä on ikään sopimatonta seksuaalisuudelle alistamista; se on epätoivottua, seksuaalista käytöstä tai huomiota (Granskog ym. 2018: 6–7). Sosiaalisessa mediassa se ilmenee esimerkiksi asiattomina huomautuksina tai kommentteina koskien henkilön seksuaalisuutta, toisen yksityiselämään liittyvän loukkaavan tiedon levittämisenä tai alastonkuvien pyytämisenä, levittämisenä tai niillä uhkailuna. Suojaikäraja 16-vuotta suojelee uhria; alle suojaikärajan olevalle henkilölle ei saa tehdä seksuaalisia tekoja. (MLL 2019a; MLL 2019b.) Seksuaalisen häirinnän kokemiseen liittyy yläasteikäillä nuorilla usein häpeää, joka vaikuttaa siitä eteenpäin kertomiseen luotettavalle henkilölle. Joka kolmas ei myöskään koe saaneensa riittävästi tietoa koulussa seksuaaliseen häirintään liittyvästä lainsäädännöstä. (Pelastakaa Lapset ry 2018: 23, 28.)

Opinnäytetyömme käsittelee seksuaalista häirintää sosiaalisessa mediassa. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa työpaja aiheesta seksuaalikasvatuspäivään 8.-luokkalaisille. Työpajan tavoitteena oli antaa tietoa seksuaalisesta häirinnästä sosiaalisessa mediassa sekä miten ja mistä uhri voi saada apua kohdatessaan seksuaalista häirintää. Työpajassamme toteutimme tietovisan, jonka avulla tarkastelimme, tunnistavatko nuoret, mikä on seksuaalista häirintää sosiaalisessa mediassa. Keräsimme palautetta nuorilta siitä, mitä heille jäi mieleen työpajastamme, mitä kehitettävää sekä mitä hyvää päivässä oli.

Opinnäytetyö tehtiin yhteistyössä Tyttöjen ja Poikien Talon kanssa, jotka tarjoavat yhteisöllistä ryhmätoimintaa ja yksilöllistä tukea sekä tekevät seksuaaliväkivaltatyötä. Koemme työmme aiheen tärkeäksi samasta syystä kuin yhteistyöorganisaatiommekin; seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa on lisääntynyt ja se on yhtä vaurioittavaa yksilölle kuin fyysinen seksuaalinen väkivalta (Hannila: 6). Koemme myös, että sen lisääntyneisyyden takia on tärkeää antaa sosiaalista mediaa käyttäville nuorille tietoa siitä, mitä seksuaalinen häirintä on ja mistä saada apua.

2 Seksuaalinen häirintä ja sosiaalinen media

2.1 Seksuaalisuus

WHO (2006: 5) määrittelee seksuaalisuuden keskeiseksi osaksi ihmisyyttä, ja se on ihmisen elämänikäinen, kehittyvä ominaisuus. Seksuaalisuutta voidaan kokea ja ilmaista niin yksilön omissa tunteissa, ajatuksissa, fantasioissa, asenteissa, käyttäytymisessä, rooleissa ja suhteissa. Näiden tekijöiden ilmaisuun ja kokemiseen vaikuttaa biologisten, psykologisten, sosiaalisten, taloudellisten, poliittisten, kulttuuristen, eettisten, oikeudellisten, historiallisten, uskonnollisten sekä henkisten tekijöiden vuorovaikutus.

Seksuaalisuus ilmenee eri tavoin riippuen ihmisen elämäntilanteesta ja -vaiheesta. Oman seksuaalisuuden hyväksyminen antaa ihmiselle voimavaroja niin fyysiseen kuin myös psyykkiseen hyvinvointiin sekä se on yksi ilmaisun ja olemisen tavoista; seksuaaliset tarpeet ovat myös yhtä luonnollisia kuin muut ihmisen tarpeet. Tarpeiden täyttämistä voidaan toteuttaa monilla eri tavoin, kuitenkin toista loukkaamatta. Seksuaalisuuteen kuuluu fyysisen tyydytyksen lisäksi muutakin; turvallisuudentunnetta, läheisyyttä ja avoimuutta. Seksuaalisuus on nautintoa aistien tasolla, ja siihen liittyy monia tunteita, kuten toiveita, pettymyksiä ja odotuksia. (Suomen Mielenterveys ry.)

Seksuaalioikeudet koskevat jokaista ihmistä, ja ne ovat yksilön oikeuksia päättää tietoisesti ja vastuullisesti seksuaalisuuteensa liittyvistä asioista. Seksuaalioikeudet toteutuvat esimerkiksi oikeutena päättää omasta kehosta, koulutuksesta ja ihmissuhteista. (Ilmonen – Korhonen 2015: 5.) Seksuaalioikeudet ovat julistettu muun muassa IPPF:n eli Kansainvälisen perhesuunnittelujärjestön liiton kuin myös WAS:n eli Seksuaaliterveyden maailmanjärjestön puolesta. Heidän julistamiinsa oikeuksiin kuuluu oikeus omaan sek-

suaalisuuteen ja yksityisyyteen, suojeluun, syrjimättömyyteen, vaikuttamiseen ja seksuaalikasvatuksen ja -terveyden edistämiseen. (International Planned Parenthood Federation 2008: 12–15; WAS 2014.) Myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen I osan artikkelit 5, 8 ja 14 tukevat IPPF:n ja WAS:n julistamia seksuaalioikeuksia, kuten oikeutta vapauteen ja turvallisuuteen, syrjimättömyyteen ja koulutukseen (Ulkoasianministeriön ilmoitus Euroopan ihmisoikeussopimuksesta 63/199).

Nuorilla 15-18-vuotialla kiinnostus omaa seksuaalisuuttaan kohtaan kasvaa. Nuori voi etsiä omaa identiteettiään, tutkia ja yrittää sopeutua muuttuneeseen kehoonsa. Heräävä seksuaalisuus voi hämmentää nuorta, mutta seksuaalisuus kehittyy kokonaisvaltaisemmaksi, jolloin siihen yhdistyy sosiaaliset tunteet. Nuori voi myös kokea paineita seksuaalisten kokemusten puutteesta sekä painostusta seksuaalisiin kokemuksiin. Nuoren on tärkeä oppia arvostaan niin itseään kuin myös muita. (MLL 2019b.)

2.2 Seksuaalinen häirintä

Lapseen ja nuoreen kohdistuva seksuaalinen häirintä on ikään sopimatonta seksuaalisuudelle alistamista. Seksuaalinen häirintä voi olla sanatonta, sanallista ja fyysistä; ei-toivottua seksuaalista käytöstä tai huomiota, joka suuntautuu esimerkiksi henkilön seksuaalisiin ominaisuuksiin. Seksuaalisessa häirinnässä yhdistyy eri vallankäytön motiiveja. Seksuaalista häirintää on esimerkiksi seksuaalisesti vihjailevat eleet tai ilmeet, epäasialliset seksuaaliset puheet, kaksimieliset vitsit, vartaloa tai pukeutumista koskevat epäasialliset huomautukset ja kysymykset. Lisäksi se voi olla epäasiallisten, seksuaalisten sisältöjen jakamista eri sosiaalisen median kanavissa, fyysistä koskettelua, ahdistelua ja lähentelyä. (Granskog ym. 2018: 6–7.) Seksuaalisen häirinnän ja väkivallan määrittely on haastavaa, sillä jako, mikä luetaan häirinnäksi ja mikä väkivallaksi, on häilyvä. Seksuaalinen väkivalta nähdään yläkäsitteenä; se loukkaa tai pyrkii loukkaamaan henkilön koskemattomuutta. (THL 2018: 1.)

Sukupuoleen kohdistuva häirintä kohdentuu henkilön sukupuoleen, sukupuoliryhmään tai seksuaaliseen suuntautumiseen. Sukupuolinen häirintä voidaan myös jakaa kolmenlaiseen tyyppiin; seksuaalisen suuntautumisen mukaiseen häirintään ja homofobiseen häirintään, oman sukupuolensa epämukavaksi kokemaan ja transfobiseen sekä heteroseksuaaliseen häirintään. Oman sukupuolensa epämukavaksi kokevat tai transsukupuoliset eivät koe omakseen yhteiskunnassa asettuja naisen ja miehen rooleja. Seksuaaliseen suuntautumiseen kohdistuva häirintä kohdistuu nimensä mukaisesti henkilön sek-

suaaliseen suuntautumiseen ja se voi ilmetä esimerkiksi syrjintänä, ilkeänä ja loukkaavina ilmaisuina. Transfobinen ja seksuaaliseen suuntautumiseen kohdistuva häirintä kietoutuvat joissakin tapauksissa yhteen. Tällöin kohteena oleva henkilö ei ole tekijän mielestä tarpeeksi maskuliininen tai feminiininen hänen sukupuoleensa tai seksuaaliseen suuntautumiseen nähden. Häirinnän kohteena on usein niin sanotut feminiiniset pojat, joiden seksuaalinen suuntautuminen kohdistuu poikiin. Heteroseksuaaliseen häirintään liittyy seksistisesti viittaavat ilmeet ja alentavat ilmaisut, kuten huora ja tyyppi. Esimerkiksi miespuolinen henkilö voi korostaa omaa maskuliinisuuttaan halventamalla kohteena olevaa naista. (Vilkkä 2011; 34–35, 38–43.)

Suomen rikoslakiin ei sisälly omana osanaan seksuaalista häirintää, mutta siihen puututaan muiden lakien nojalla. Seksuaalinen häirintä luokitellaan tasa-arvolaisissa syrjinnäksi, ja se loukkaa yksilönvapautta ja itsemääräämisoikeutta. (Granskog ym. 2018: 8–9; Tasa-arvolaki 609/1986 § 7.) Seksuaaliseen häirintään voidaan puuttua myös yhdenvertaisuuslain nojalla, jossa luokitellaan, että ihmisarvoa loukkaava käyttäytyminen on häirintää, mikäli häirintä kohdistuu toisen seksuaaliseen suuntautumiseen tai sukupuoleen. (Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014 3 luku § 8.) Seksuaalirikokset ovat rangaistavia tekoja ja niiden rangaistavuus määritellään Suomen rikoslaissa. Rikoslain mukaan seksuaalirikoksia ovat muun muassa; raiskaus, törkeä raiskaus, pakottaminen seksuaaliseen tekkoon, seksuaalinen hyväksikäyttö, seksuaalinen ahdistelu, lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö, törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö, törkeä lapsenraiskaus, seksuaalipalvelujen ostaminen nuorelta, lapsen houkutteleminen seksuaalisiin tarkoituksiin ja sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta koskevan esityksen seuraaminen. Tässä yhteydessä lapselle tarkoitetaan alle 18-vuotiasta henkilöä. (Rikoslaki 39/1889 20 luku § 1–2, 4–7, 7b, 8a–8c.)

Suojaikäraja on yleisessä käytössä oleva termi, joka määrittelee tietynlaisen seksuaalisen käyttäytymisen olevan lainvastaista alaikäisten henkilöiden kanssa. Suomessa suojikäraja on määritelty 16-vuoteen. Suojikäraja pyrkii suojaamaan alaikäistä siltä, että aikuinen tai uhria selkeästi vanhempi nuori, eivät keskenään ryhtyisi seksuaalisiin tekoihin. Seksuaalisilla teoilla tarkoitetaan tässä yhteydessä esimerkiksi seksuaalisia ehdotuksia, hyväilyseksiä tai suuseksiä. Suojikärajan rajoittaminen alle 16-vuotiaisiin perustellaan sillä, että alle 16-vuotias on vielä seksuaaliselta kehitykseltään keskeneräinen ja siksi on erityisen suojelun tarpeessa. (Väestöliitto 2019a.)

Lapsesta levinnyt seksualisoiva kuvamateriaali luokitellaan COPINE:n asteikon avulla. COPINE:n asteikko sisältää 10 eri kohtaa alkaen lievästä ja johtaen vakavaan seksuaalirikokseen. Lievimmillään (1-3 kohdat) kuvamateriaali sisältää alastomuutta ei-seksuaalisessa tilanteessa. Kuvien lisäksi mukana voi olla seksuaalisävytteisiä kommentteja. Kohdilla 4-5 kuvamateriaali sisältää tarkoituksella luotuja tilanteita, joissa lapset poseeraavat kameralle seksuaalisesti vihjaillen tai eroottissävytteisesti. Jos kuvat on kohdennettu lapsen genitaalialueeseen ja/tai sisältää seksuaalista toimintaa (kohdat 6-10), on kyseessä vakava seksuaalirikos. (Pelastakaa Lapset ry 2018: 6–7; Quayle 2008: 67–68.)

2.3 Seksuaalisen häirinnän vaikutukset

Moni seksuaalista häirintää kohdannut joutuu määrittämään itsensä ja seksuaalisuutensa uudelleen. Nuorilla seksuaalinen häirintä voi kätkeytyä kiusaamiseen, jonka on todettu jo yksinään haavoittavan nuorta merkittävästi. Vaikutuksia nähdään myös nuoren koulunkäynnissä ja jatkokouluttautumisessa. Häirintäkokemuksesta puhuminen, tapahtuman läpikäyminen ja ymmärtäminen voivat auttaa uhria omien tunteiden käsittelyssä sekä suhtautumisessa toiseen ihmiseen. (Vilkkä 2011: 100–101.) Usein nuori myös kokee seksuaalisen häirinnän häpeälliseksi. Seksuaalisuus on nuorelle aiheena arka, joten hän eivät välttämättä osaa tunnistaa häirintää tai uskalla kertoa siitä. Tekijä saattaa myös painostaa tai uhkailla uhria, ja uhri voi kokea olevansa itse syyllinen. Seksuaalisuutta loukkaavan häirinnän kokeminen voi johtaa myös mielenterveysongelmiin, esimerkiksi masennukseen, pelkotiiloihin tai itsetuhoisuuteen. Joillakin oireilu saattaa näkyä aggressiivisena käytöksenä tai seksuaalisena riskikäyttäytymisenä. Henkiset haavat voivat näkyä vasta myöhemmin elämässä. (THL 2014: 153, 155; Aaltonen 2012: 142–144.) Amerikkalainen tutkimus tutki seksuaalisen häirinnän vaikutuksia ihmisen elämään, mistä selvisi, että seksuaalista häirintää kohdannut käyttää useimmiten päihteitä ja kärsii ahdistuneisuudesta ja masentuneisuudesta. Tutkimuksen uhreista (n=109) 48.6% ilmoitti käyttäneensä alkoholia ja 41,9% huumeita viimeisen kuukauden aikana ahdistukseensa. (Reed ym. 2019: 53–59.)

Pelastakaa Lapset ry:n (2018: 23-25) kysely selvitti lasten ja nuorten kokemaa seksuaalista häirintää ja siihen liittyvää kiusaamista digitaalisessa mediassa. Selvitykseen osallistui 3210 yläkoululaista ja lukiolaista eli noin 12-17-vuotiaita nuoria. Vastanneista yläkoululaisista ja lukiolaisista tytöistä lähes 50% ja pojista noin 20% ei kertoisi kokeneensa seksuaalista häirintää häpeä vuoksi. Suurin osa kyselyyn vastanneista olivat sitä mieltä,

että eivät kertoisi tapahtuneesta esimerkiksi huoltajalle, koska kokevat pystyvänsä selvittämään tapahtuneen itse, tai pelkäävät, että vanhemmat rajoittavat digitaalisen median käyttöä. Kuitenkin nuorista yläkoululaisista noin 40% ja lukiolaisista 52% olivat sitä mieltä, että pelko tapahtuneen syyttämisestä ei vaikuttaisi tapahtuneesta kertomiseen eteenpäin esimerkiksi huoltajalle.

Kyseinen kysely kartoitti myös nuorten tuntemuksia seksuaalisen häirinnän kohteeksi joutumisesta. Nuoret kokivat enimmäkseen, että tapahtuma ei vaikuttanut heidän halunsa nähdä kavereita tai kouluun menemiseen. Nuorista yli 40% kertoi, että he kokivat häpeää, huolta ja pelkoa. 40% nuorista myös kokivat, etteivät he tiedäneet miten tilanteessa tulisi toimia. Noin joka kolmas nuori kertoo, ettei koe saavansa tarpeeksi tietoa seksuaalisesta häirinnästä koulussa. (Pelastakaa Lapset ry 2018: 22–29.)

2.4 Sosiaalinen media

Sosiaalinen media on vuorovaikutteinen ja käyttäjälähtöinen viestintäympäristö, joka käyttää tietoverkkoa ja tietotekniikkaa. Sosiaalisen median palveluita on useita erilaisia ja ne voidaan jakaa esimerkiksi sisällönjako- ja verkkoyhteisöpalveluihin sekä keskustelupalstoihin. (Tepa-termipankki s.v. sosiaalinen media.) Internetissä tapahtuvaa viestintää ei hallinnoi yksittäinen taho vaan siihen vaikuttavat eri maiden omat lainsäädännöt sekä viestintää koskevat lait. Kuitenkaan kaikki internetin viestintäpalvelut eivät luonteeltaan vastaa aiemmin olemassa olevia palveluita, joten niiden hallinnointi ja ihmisten perusoikeuksien toteutumisen takaaminen on haasteellista. Suomessa internetissä tulisi toteutua perusoikeudet, joita ovat muun muassa poliittinen vaikuttaminen, sananvapaus, oman kulttuurin ja kielen käyttö sekä toteutus ja mielipiteenvaihto. Suomen perustuslain mukaan jokaisen henkilön yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Sähköisestä viestinnästä jää kuitenkin jälkiä, eli niin sanottuja digitaalisia jälkiä, jotka haastavat luottamuksellista ja yksityistä suojaa. Peruslain mukaan myös esimerkiksi henkilön luottamuksellisen viestin salaisuus on loukkaamaton, mutta tätä lakia voidaan säätää, jos viestin sisältö uhkaa yleistä tai henkilön turvallisuutta. (Innanen – Saarimäki 2012: 6–7, 9–10, 13; Suomen perustuslaki 731/1999 § 10, 12, 14, 17.)

Ohjelmistoihin, verkkopalveluihin ja sosiaaliseen mediaan keskittynyt Ebrand Group Oy yhdessä Oulun sivistys- ja kulttuuripalveluiden kanssa toteutti kyselyn 13-29-nuorien keskuudessa sosiaalisen median palveluiden käytöstä ja läsnäolosta. Kyselyyn osallistui 6247 vastaajaa Suomesta. Kysely toteutettiin verkkokyselylomakkeella vuonna 2019

tammi-maaliskuun aikana. Kyselyn mukaan nuoret käyttävät sosiaalista mediaa ensisijaisesti yhteydenpitovälineenä tuttujen ja ystävien välillä. Syyksi myös luettiin tiedonhaku sekä se, että sosiaalisen median palveluiden käytöstä on tullut tapa. Kyselyyn vastanneet 13-17-vuotiaat 10% käyttivät Internetiä yli 51 tuntia viikossa eli yli 7 tuntia päivässä. Tämän ikäluokan nuorista 27% käytti palveluita 0-9 tuntia päivästä. Nuoret käyttävät eniten internetiä klo 18-21 välillä. Sosiaalisen median palveluita käytetään pääosin kotona, opiskelupaikalla ja liikkeessä älypuhelimella. Käytetyimmät palvelut olivat kyselyn mukaan YouTube (92%), WhatsApp (90%), Snapchat (84%) ja Instagram (83%). (Ebrand Group Oy 2019a; Ebrand Group Oy 2019b; Ebrand Group Oy 2019c.)

2.5 Seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa

Sosiaalisessa mediassa tapahtuvaa seksuaalista häirintää on muun muassa seksistä kertomista, alastonkuvien tai -videoiden pyytämistä tai niillä kiristämistä ja uhkailua sekä niiden levittämistä eteenpäin (MLL 2019a). Toisesta kuvien tai henkilökohtaisen tiedon jakaminen ilman lupaa on yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämistä, joka määritellään Suomen laissa rikokseksi. Seksuaalista häirintää sosiaalisessa mediassa on myös asiattomat huomautukset ja kommentit koskien ulkonäköä tai seksuaalisuutta. Toisesta käytetty halventava tai valheellinen tieto, kuten huoraksi haukkuminen sosiaalisessa mediassa, voidaan nähdä kunnianloukkauksena eli rikoksena. (Rikoslaki 39/1889 24 luku § 1a, 8–10.) Seksuaalista häirintää on myös se, että uhri vastaanottaa kuvia esimerkiksi sukupuolielimistä tai linkeistä pornosivuille tai -videoihin tai pyytää riisuuntumaan, koskettelemaan eli tyydyttämään itseään tai harrastamaan seksiä sosiaalisen median välityksellä. Häirintää on myös, mikäli toinen ihminen riisuuntuu tai tyydyttää itseään uhrin nähden esimerkiksi kameran välityksellä. Huomioitavaa on, että vaikka alle 16-vuotias haluaisi tehdä edellä mainittuja tekoja aikuisen ihmisen kanssa, on se silti seksuaalista häirintää, koska suojaikäraja alittuu eli on lainvastaista. (MLL 2019a.)

THL:n vuonna 2018 tekemän kouluterveyskyselyn mukaan seksuaalinen häirintä on huomattavasti seksuaalista väkivaltaa yleisempää. Tutkimuksessa seksuaalisella väkivallalla tarkoitettiin luvatta koskettelua yksityisiltä alueilta sekä painostusta tai pakottamista koskemaan kyseisille alueille. Häirinnällä puolestaan tarkoitettiin kehoon tai seksuaalisuuteen kohdistuvaa kiusaamista, nimittelyä, arvostelua, ahdistelua ja ehdottelua. Yleisin seksuaalisen häirinnän muoto on sanallinen häirintä. (THL 2018: 3-5, 7.)

Amerikkalaisen yliopiston tutkimuksen mukaan seksuaalista häirintää tapahtuu sosiaalisen median palveluissa, kuten Facebookissa, Instagramissa ja Snapchatissa. Tutkimukseen osallistui vain tyttöjä (n=159), joiden ikä oli noin 15-19-vuotta. Osallistuneista 68,6% (n=109) oli kokenut seksuaalista häirintää. Heistä 53% (n=58) kertoi vastaanottaneensa seksuaalisävytteisiä kuvia ja viestejä, ja 49% (n=53) osallistuneista vastaanottivat pyyntöjä lähettää itsestään seksuaalisävytteistä materiaalia sähköpostitse tai viestitse. Melkein puolet (n=50) ilmoitti vastaanottaneensa kuvia tai pyyntöjä seurustelukumppaniltaan. Jokaiselle tutkimukseen osallistuneelle seksuaalisen häirinnän tekijänä oli miespuolinen henkilö. Uhreista 48% (n=52) kertoi tekijän olleen heille tuntematon ja uhreista 63,2% (n=69) kertoi, että eivät tunteneet tekijää kunnolla. (Reed ym. 2019: 53–62.) Tutkimuksessa todetaan, että sosiaalinen media toimii häirinnän alustana eritoten nuorten keskuudessa nimenomaan siksi, että nuoret viettävät siellä paljon aikaa verrattuna vanhempiin sukupolviin. (Reed ym. 2019: 53–62.)

Tutkimusten mukaan seksuaalista häirintää sosiaalisessa mediassa kokevat tytöt huomattavasti poikia useammin (Koçturk – Yuksel 2018; THL 2018: 1). Poikien kokema seksuaalinen häirintä ja väkivalta on vahvasti yhteydessä sukupuoleen ja sukupuolivähemmistöihin. Myös ne oppilaat kenellä oli fyysisiä tai kognitiivisia toimintarajoitteita tai jotka olivat ulkomaista syntyperää, ilmoittivat kokevansa seksuaalista häirintää ja väkivaltaa muita useimmin. (THL 2018: 5–6.)

Seksuaaliseen häirintään sosiaalisessa mediassa liittyy myös vahvasti grooming -käsite, sillä useimmiten tämä tapahtuu nimenomaan sosiaalisen median eri palveluissa. Groomingilla tarkoitetaan tapahtumaketjua, jossa yleisemmin aikuinen manipuloiden valmistelee lapsen tai nuoren seksuaalista hyväksikäyttöä varten. (Väestöliitto 2019b.) Turkkilaisen tutkimuksen mukaan osa seksuaaliväkivaltarikoksen uhreista tapasivat tekijän nimenomaan sosiaalisen median kautta (Koçturk – Yuksel 2018). Ennen seksuaalirikosta, saattaa esiintyä houkutteluvaihe. Tällöin tekoa suunnitteleva etsii sopivaa uhria esimerkiksi sosiaalisen median keskustelupalstoilta ja yrittää saavuttaa uhrin luottamuksen sekä kiinnostuksen esimerkiksi kehumalla ja kuuntelemalla. Houkuttelu etenee seksuaalisävytteisiin, intiimeihin kysymyksiin ja tekijä saattaa pyytää lähettämään esimerkiksi kuvia genitaalialueista. Useimmiten tekijä saattaa käyttää uhristaan saamia kuvia ja tietoja kiristysvälineenä estääkseen uhrin kertomasta asiasta kenellekään ja jopa kiristämällä fyysisiin tekoihin. (Väestöliitto 2019b.) Rikoslaisissa grooming -käsite tarkoittaa samaa kuin lapsen houkuttelemisen seksuaalisiin tarkoituksiin. (Rikoslaki 39/1889 20 luku § 8b.)

Espanjalainen tutkimus tuo esille tekijöiden grooming -prosessia. Tutkimukseen osallistui 12 groomingista tuomittua tekijää, joiden uhrit olivat 11-16 vuotiaita. Tutkimuksen mukaan groomingille altistavia tekijöitä olivat nuori ikä, noin 13-17 vuotta, homoseksuaalisuus tai oman seksuaalisuusidentiteetin pohtiminen. Tekijät etsivät eri palstoilta mahdollisesti haavoittuvia ja oman identiteettinsä kanssa pohdiskelevia sekä seksuaalisesti koetilunhaluisia nuoria. Tekijät tutkivat perusteellisesti uhrien ympäristöä ja haavoittuvuuksia, joiden avulla he suunnittelivat strategian saadakseen uhrit luottamaan heihin. Tekijät käyttivät neljää strategiaa grooming -prosessissa, jotka olivat harhauttaminen, lahjonta, osallistaminen ja hyökkäävä lähestymistapa. (Santisteban – Hoyo – Alcázar-Córcoles – Gámez-Guadix 2018.)

2.6 Puuttuminen seksuaaliseen häirintään sosiaalisessa mediassa

Sosiaalisessa mediassa seksuaaliseen häirintään puuttuminen voi olla haastavaa, mutta kuitenkin mahdollista, jos siitä raportoidaan eteenpäin. Jos henkilö kohtaa seksuaalista häirintää, on tärkeää, ettei hän vastaa enää tekijän viesteihin. On myös tärkeää, että tekijän ja nuoren välisestä yhteydenpidosta jää todisteita, joten yhteydenpito tulisi tallentaa, kuvakaapata tai printata. Häirinnän uhrin tulisi ottaa ylös tekijän nimimerkki ja internetosoitteet tai eri sovellukset, joiden kautta yhteydenpito on tapahtunut. On hyvä kirjata ylös tarkempia tietoja tekijästä, mikäli niitä tietää, kuten nimi, paikkakunta tai sähköpostiosoite. Tämän jälkeen tekijästä tulisi ilmoittaa käyttämien internetsivujen ylläpidolle ja tehdä hänestä rikosilmoitus poliisille. Rikosilmoituksen voi tehdä omalla poliisilaitoksella tai verkossa poliisin sivuilla. Moni eri taho tarjoaa keskusteluapua uhrille. Muun muassa Mannerheimin Lastensuojeluliitto tarjoaa anonyymia keskusteluapua Lasten ja nuorten puhelimesta, jossa voi maksutta jutella luotettavan aikuisen kanssa. (MLL 2019c.) Muita keskusteluapua tarjoavia palveluita ovat Valtakunnallinen kriisipuhelin, Välitä! -Seksuaaliväkivaltatyö, MLL nuortennetti, SPR Nuorten turvatalo ja apua.info (Rikosuhripäivystys 2019a).

Sosiaalisessa mediassa kokemasta seksuaalisesta häirinnästä voi rikosilmoituksen lisäksi kertoa esimerkiksi help.someen, Nettipoliisille, eri vihjepalveluihin tai Rikosuhripäivystykseen. Help.some on vuonna 2017 perustettu älylaitesovellus, jossa tarjotaan tietoa ja neuvontaa lapsille ja nuorille. Help.somessa työskentelee koulutettuja päivystäjiä Pelastakaa Lapset ry:n, Rikosuhripäivystyksen ja Nettipoliisin palveluista. (Pelastakaa Lapset ry 2019a.) Pelastakaa Lapset ry pitää yllä nettivihjepalvelua, johon kuka tahansa

voi nimettömästi tehdä ilmoituksen internetissä olevasta lasten seksuaaliseen houkutte-
luun ja seksuaaliväkivaltaan liittyvästä toiminnasta. Kaikki laiton toiminta tai siihen viit-
taava tieto välitetään aina Suomen viranomaisten arviointiin ja mahdollisiin jatkotoimen-
piteisiin. (Pelastakaa Lapset ry 2019b.) Nettipoliisin on tarkoitus olla läsnä ja lisätä vuo-
rovaikutusta. Nettipoliisipalvelun tavoitteena on madaltaa kynnystä ottaa yhteyttä poliis-
iin. Nettipoliisille voi tehdä kiireettömiä ilmoituksia epäilyttävästä aineistosta tai ilmiöstä
internetissä. (Poliisi 2019a; Poliisi 2019b.) Rikosuhripäivystys tarjoaa tukea ja apua ri-
koksen uhrille tai sitä epäilevälle. Rikosuhripäivystykseen voi ottaa yhteyttä anonymisti,
mutta päivystys tarjoaa myös henkilökohtaista neuvontaa esimerkiksi tapaamisen muo-
dossa. Rikosuhripäivystys auttaa rikosilmoituksen tekemisessä ja rikosprosessin etene-
misen hahmottamisessa sekä kertoo nuorelle omista oikeuksistaan. (Rikosuhripäivystys
2019b.)

2.7 Nuorten seksuaalikasvatus

Seksuaaliterveys on WHO:n (2006: 4–5) mukaan fyysisen, emotionaalisen, henkisen ja
sosiaalisen seksuaalisuuden hyvinvoinnin tila, joka rikastuttaa positiivisesti ja parantaa
persoonallisuutta, viestintää ja rakkautta. WHO:n määritelmän mukaan lisääntymister-
veys kuuluu seksuaaliterveyteen; lisääntymisterveys sisältää hoidon seksuaalitervey-
destä, jonka tarkoituksena on elämän ja henkilökohtaisten suhteiden parantaminen sekä
kyky päättää kenen kanssa ja miten lisääntyä. Seksuaaliterveys vaatii positiivisen ja kun-
nioittavan lähestymistavan seksuaalisuuteen ja seksuaalisiin suhteisiin. Seksuaaliter-
veyden tulisi myös taata mahdollisuus nautintoa tuottaviin, turvallisiin seksuaalisiin ko-
kemuksiin ilman pakottamista, syrjimistä tai väkivaltaa. Seksuaaliterveyden saavutta-
miseksi ja ylläpitämiseksi tulisi jokaisten seksuaalioikeuksia kunnioitettava, suojeltava ja
toteutettava.

Euroopan aluetoimisto on luonut Saksan terveystieteiden tutkimuskeskuksen BzgA:n kanssa
seksuaalikasvatuksen standardit Eurooppaan. He yhdessä useiden Länsi-Eurooppalais-
ten asiantuntijoiden kanssa pyrkivät standardien kautta auttamaan maita käynnistämään
kokonaisvaltaisen seksuaalikasvatuksen. Standardit antavat apua seksuaalikasvatusoh-
jelmien kehittämiseen sisältäen esimerkiksi ohjeita kehitysvaiheeseen sopivan seksuaa-
likasvatuksen toteuttamiseen. Myös nykyajan tiedotusvälineet ovat luoneet nuorille uu-
den tiedonväylän tiedonhakuun. Nuori voi saada vääristynyttä, epärealistista ja epätasa-

painoista tietoa seksuaalisuuteen liittyvistä asioista, joten nykyajan seksuaalikasvatuksen tavoitteena on myös oikaista ja torjua tiedotusvälineiden kautta saatua väärää tietoa. (THL 2010: 3–4, 12, 22.)

Seksuaalikasvatus kuuluu jokaisen yksilön seksuaalioikeuksiin. Seksuaalikasvatus on seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistämistä. Se voi olla virallista sekä epävirallista; toiminnan järjestäjä voi olla esimerkiksi seksuaalikasvattaja tai muu opettaja varhaiskasvatuksessa ja koulussa tai esimerkiksi vanhemmat. (THL 2019b.) Terveystietolain (1326/2010 § 17) mukaan opiskelijaterveydenhuollon tulee huomioida seksuaaliterveyden edistäminen kunnan lisäksi, jonka tulee järjestää seksuaali- ja lisääntymisterveyttä edistäviä palveluita. Seksuaalikasvatus aloitetaan jo varhaiskasvatuksessa esimerkiksi leikin ja ryhmässä olemisen kautta. Alakoulussa seksuaalisuuskasvatus sisältää muun muassa teemat häpeä ja ensirakkaus sekä tunne- ja turvataidot. Seksuaalisuus ja sen muutokset alkavat kiinnostaa lapsia noin 10–11-vuoden iässä, jolloin moni lapsi käy läpi varhaispuberteetin vaihetta. On tärkeää, että seksuaalikasvatusta annetaan ennen kuin kehon muutokset alkavat. Kouluterveydenhuollon tehtävänä on antaa myös seksuaali-neuvontaa nuorille. Yläkoulussa kahdeksannella luokalla nuorille tehdään laaja terveys-tarkastus, jonka tarkoitus on neuvoa nuorta seurusteluun, päihteisiin, seksuaaliterveyteen ja ehkäisyyn liittyvissä asioissa. (THL 2014: 49–50.)

Yläkoulussa terveystietoa on oppiaineena kolme vuosiviikkotuntia eli oppilaat saavat terveystiedon opetusta 114 tuntia. Terveystiedon tavoitteena on kehittää nuoren terveysosaamista sekä tarkastella terveyteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä. Terveystiedon aiheisiin kuuluu muun muassa seksuaaliterveyden osa-alueet, seksuaalisen kehityksen monimuotoisuus, seurustelu, rakkaus, seksi, porno ja media seksuaalikasvatuksen vaikuttajana. Opetuksen sisällöissä eri vuosiluokilla huomioidaan oppilaiden ikä ja kehitysvaihe. Oppilaita ohjataan kunnioittamaan muiden yksilöllisyyttä ja koskemattomuutta. (Opetushallitus 2016: 398–401; THL 2014: 49–50.) Opetussuunnitelma ei kuitenkaan tarkalleen määrittele kuinka laajasti seksuaalikasvatusta tulisi toteuttaa. Vuonna 2006 saatujen tutkimustulosten mukaan suomalaisten koulujen seksuaaliterveyden opetuksessa on eroja. Tuntimäärät ja seksuaaliopetuksen monipuolisuus vaihtelevat kouluittain. Opettajan pätevyys näkyi selkeästi oppilaiden parempina tietoina; joissakin kohdekouluissa oli nimetty opettaja vastaamaan seksuaalikasvatuksesta (Kontula 2015: 80–81).

Seksuaalikasvatuksen edellytys on se, että oppilas kokee olonsa turvalliseksi ja hänen yksityisyytensä sekä rajoja kunnioitetaan. Oppilaiden kanssa on hyvä käydä läpi yhteisiä sääntöjä, kuten toisen kunnioittaminen, luottamuksellisuus ja avoimuus, mutta ilman painostusta kertoa omia henkilökohtaisia asioita. Oppilaiden tarpeisiin voidaan vastata ottamalla heidät aktiivisesti mukaan toteutukseen ja oppimistapojen suunnitteluun. Toteutuksessa tulisi huomioida oppilaiden omaksuma sanasto, jonka kautta kasvattaja voi mahdollistaa mielekkään viestinnän oppilaiden kesken sekä toimia itse keskustelun ohjaajana. Opetuksessa tulee huomioida oppilaiden tarpeiden lisäksi myös sosiaaliset ja kulttuuriset taustat sekä esimerkiksi seksuaalinen suuntautuminen ja sukupuoli. Seksuaalikasvatukseen vaikuttaa myös kasvattajan osaaminen. Kasvattajan oman seksuaalikasvatuksen lisäksi on tärkeää, että hän pystyy suhtautumaan aiheeseen avoimesti ja motivoituneesti. Kasvattajat toimivat oppilaiden roolimalleina, joten heillä tulee olla halua pohtia omia sekä yhteiskunnan asenteita ja normeja seksuaalisuuteen. (THL 2010: 30–31.)

2.8 Turvataitokasvatus

Jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus kasvaa ja kehittyä turvallisessa, häirinnästä vapaassa ympäristössä. Turvataitokasvatuksen tarkoituksena on ennaltaehkäistä mahdollisia riskitekijöitä ja tilanteita, vahvistaa nuoren omia voimavaroja sekä lisätä tietoa omista seksuaalioikeuksista. Turvataitokasvatus tukee nuoren omanarvontunteen kehittymistä ja antaa nuorelle tilaa pohtia, kuka hän on yksilönä. Se auttaa tunnistamaan ja kunnioittamaan omia sekä muiden rajoja ja oikeuksia. Turvataitokasvatus vahvistaa nuoren ihmissuhteiden turvallisuutta ja pyrkii vahvistamaan turvallisuuden tunnetta kiintymyssuhteiden avulla. Turvataitokasvatus voidaan nähdä osana seksuaalikasvatusta sekä mediakasvatusta. (Aaltonen 2012: 11–17.) Turvataitokasvatus kannustaa nuoria ottamaan vaikeitakin asioita puheeksi myös kodin ulkopuolella sekä kannustaa hakemaan apua (THL 2019c). Turvataitoja ovat esimerkiksi hyvä itsetunto ja itseluottamus, itsenäisyys, hyväksytyksi tulemisen kokemus, ongelmanratkaisukyky, luottamus toisiin, hyvät kaverisuhteet ja sosiaaliset taidot sekä kyky pyytää ja vastaanottaa apua (Aaltonen 2012: 19). Turvataitokasvatuksen tärkeydestä puhuu se, että sosiaalisessa mediassa seksuaalinen häirintä on arkipäiväistynyt. Jo vuonna 2011 tehdyssä tutkimuksessa nousi ilmi se, että nuoret kokivat seksuaalisen häirinnän olevan väistämätön tosiasia, kun kyseessä on eri sosiaalisen median palvelut. (Pelastakaa Lapset ry 2011.)

3 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa työpaja seksuaalikasvatuspäivään. Työpajan tavoitteena oli antaa tietoa oppilaille seksuaalisesta häirinnästä sosiaalisessa mediassa. Opinnäytetyön tekijöiden näkökulmasta tavoitteena oli myös kehittää työelämälähtöisesti omaa kehittämisosaamista ja syventää ammatillista osaamista.

4 Opinnäytetyön toteuttaminen

Opinnäytetyömme on toiminnallinen opinnäytetyö. Toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena on luoda esimerkiksi käytännön toiminnan ohjeistamista tai järjestämistä ammatillisessa kentässä. Tarkoituksena on kehittää sekä ratkaista työelämälähtöistä ja käytännön läheistä ongelmaa. Lopullisena tuotoksena on jokin konkreettinen tuote esimerkiksi esittelyopas tai tapahtuma. Toiminnalliseen opinnäytetyöhön kuuluu toiminnallinen osuus, kuten tässä opinnäytetyössä seksuaalikasvatuspäivän toteuttaminen, sekä prosessia kuvaileva kirjallinen raportti. Toteutustapa tarkoittaa keinoja, joilla esimerkiksi tapahtuman sisältö hankitaan sekä keinoja, joilla tapahtuma toteutetaan. (Vilkkä – Airaksinen 2003: 16–17, 51.)

Toiminnallinen opinnäytetyö tehdään yleensä tiiviissä yhteistyössä työelämän kanssa, jolloin tekijöillä on mahdollisuus kehittää omia taitojaan ja hyödyntää omaa innovatiivisuutta sekä edistää ammatillista kasvua (Vilkkä – Airaksinen 2003: 16–17, 51). Tämä opinnäytetyö toteutettiin yhdessä kahdeksan muun opinnäytetyötä tekevän kättilöopiskelijan eli neljän opinnäytetyöparin sekä Tyttöjen ja Poikien Talon kanssa. Tyttöjen ja Poikien Talon toiminta on suunnattu noin 10-29-vuotiaille tytöille/naisille, pojille/miehille tai tyttöyttä tai poikuutta pohtiville henkilöille. Talot toimivat erikseen, mutta tekevät tiivistä yhteistyötä keskenään. Talot tarjoavat eri aktiviteetteja vapaa-aikaan ja harrastuksiin sekä apua ja tukea erilaisiin elämäntilanteisiin. Talot tarjoavat turvallisen ympäristön oman itsensä löytämiseen ja pohtimiseen sekä myös apua esimerkiksi kahdenkeskisen seksuaalineuvonnan kautta. Lisäksi heidän toimintaansa kuuluu muun muassa seksuaaliterveystuntien järjestäminen oppilaitoksissa. (Tyttöjen Talo; Poikien Talo.) Tyttöjen ja Poikien Talolta oli nimetty kaksi yhteyshenkilöä meille.

Toteutimme yhden seksuaalikasvatuspäivän peruskoulun 8.-luokkalaisille. Seksuaalikasvatuspäivä sisälsi viisi eri toiminnallista työpajaa. Valitsimme opinnäytetyöllemme aiheen seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa, koska olimme tutustuneet siihen

aiemmalla opintojaksolla ja se oli mielestämme ajankohtainen ja kiinnostava. Koemme, että kohderyhmämme oli ideaali aiheemme kannalta, koska vuoden 2019 kouluterveyskyselyn mukaan 8.-luokkalaisista pojista (n=41394) 6,5% ja jopa 26,8% tytöistä (n=43425) olivat kokeneet seksuaalista häirintää puhelimesta tai internetissä viimeisen vuoden aikana. Vuonna 2017 seksuaalista häirintää puhelimesta tai internetissä oli kokenut 6,1% pojista (n=34278) ja 17,6% tytöistä (n=36150). (THL 2019a.) Parin viimeisen vuoden aikana luvut ovat siis nousseet reilusti. Rajasimme aiheemme Tyttöjen ja Poikien Talon toiveesta seksuaaliseen häirintään eikä seksuaaliseen väkivaltaan. Muut työpajojen aiheet olivat sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuus, raskauden ja seksitautien ehkäisy, kehon fyysisten muutosten vaikutus kehonkuvaan ja seurustelu. Työpajalla tarkoitamme tilaisuutta, jossa yhdistyy vuorovaikutus ja tiedonjako.

4.1 Tiedonhaku

Käytimme tiedonhakuun erilaisia tietokantoja; Medic, Finna.fi, Cinahl, Pubmed, Google ja THL.fi. Käytimme hakusanoina sosiaalinen media, internet, seksuaalinen, häirintä, väkivalta, turvataidot, nuoret ja sukupuolinen. Käytimme kansainvälisissä tietokannoissa englanninkielisiä hakusanoja: cyber, bullying, sexual, harassment, violence, social media, internet, grooming, interpersonal, online, youth, adolescent ja young. Tiedonhakuun käytimme myös painettuja kirjoja sekä Tyttöjen ja Poikien yhteistyöhenkilöiden tieto- ja ammattitaitoa. Painettuja kirjoja löysimme liittyen sosiaaliseen mediaan, internettiin, opinnäytetyöprosessiin, seksuaaliseen häirintään, väkivaltaan ja ahdisteluun sekä seksuaalikasvatukseen liittyen. Hakutuloksia rajasimme tutkimuskohteiden iän sekä tutkimuksen laajuuden mukaan. Rajasimme hakutuloksia, jotta saimme mahdollisimman omaa opinnäytetyötämme kuvaavaa ja hyödyntävää tietoa.

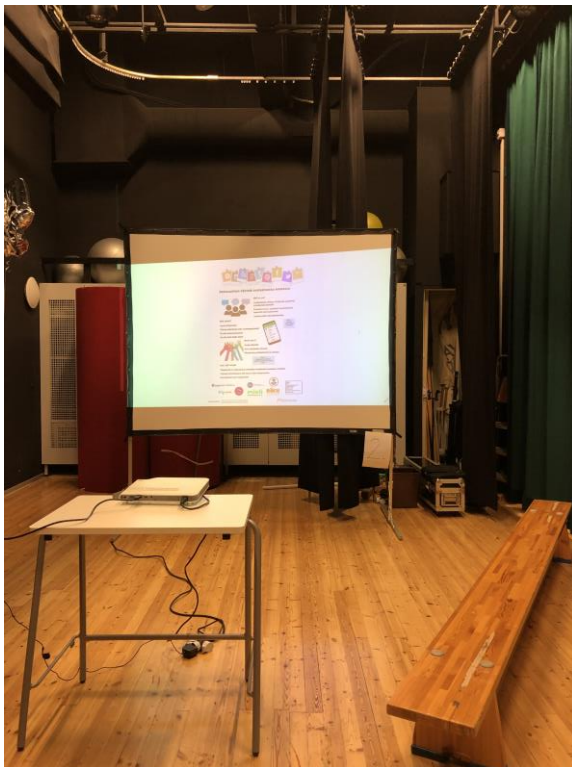
Seksuaalista häirintää sosiaalisessa mediassa on tutkittu vähän, mutta seksuaalisesta häirinnästä ja sosiaalisesta mediasta omina käsitteineen löytyi aiempia tutkimuksia. Englanninkielisillä hakusanoilla löytyi huomattavasti enemmän tutkimuksia nimenomaan seksuaalisesta häirinnästä sosiaalisessa mediassa. Lisäksi grooming -käsitteellä löytyi tutkimuksia, jotka koskivat aiheitamme.

4.2 Seksuaalikasvatuspäivä

Seksuaalikasvatuspäivään osallistui kohdekoulun kuusi 8.luokkalaisten luokkaa, joista jokaisessa oli 20-30 oppilasta. Yhteensä oppilaita oli 100. Jokaiselle luokalle oli varattu

45 minuuttia aikaa kiertää jokainen työpaja ja antaa palautetta. Jokainen työpaja kesti noin 9 minuuttia. Oppilaat saivat itse jakautua 4-5 pienryhmään, jolloin yhdessä työpajassa oli 4-10 oppilasta kerrallaan. Seksuaalikasvatuspäivä sisältyi oppilaiden koulupäivään. Tyttöjen ja Poikien Talon yhteyshenkilöt olivat meidän kanssa toteuttamassa seksuaalikasvatuspäivää ohjaamalla oppilaiden liikkumista sekä palautteiden antoa. He myös avustivat meitä muun muassa aikataulussa pysymisessä ja tilojen järjestelyssä.

Käytössämme oli koulun liikuntasali sekä sen näyttämö, johon jakauduimme tasaisesti niin, että työpajat olivat erilleen ja jaettuna tilanjakajien avulla. Työpajamme sijaitsi näyttämöllä, joka erotettiin muusta tilasta näyttämöverholla. Meillä oli käytössä videotykki, jolla heijastimme tietokoneelta valkokankaalle Kahoot! -tietovisan sekä posterin. Asettelimme valkokankaan eteen penkin oppilaille (Kuvio 1).

Kuvio 1. Kuva työpajastamme.

4.2.1 Työpajan sisältö

Työpajapisteeimme oli nuoria osallistava. Ensin nuoret sai tutustua aiheeseemme Kahoot! -tietovisan avulla. Kahoot! -palvelu on selainpohjainen kysely- ja visailusovellus,

johon osallistutaan verkkoselaimen kautta annetulla numerokoodilla. Toteutimme tietovisan anonyymina, jolloin palvelu arpoi oppilaille nimimerkit, joten heidän henkilöllisyys ei tullut ilmi. (Kahoot! 2019.) Loimme tietovisaan neljä keskustelukuvaa, joista ilmeni eri seksuaalisen häirinnän tilanteita WhatsApp-alustalla. Oppilaat vastasivat jokaisen keskustelukuvan kohdalla kysymykseen: ”Onko keskustelussa mielestäsi seksuaalista häirintää?”. Vastausvaihtoehdot olivat ”Kyllä”, ”Ei” ja ”En osaa sanoa”. Aikaa vastaamiseen oli asetettu yksi minuutti. Tietovisaan ei ollut pakko osallistua, jos ei halunnut. Kerroimme myös, että tietovisaan saa osallistua luokkakaverin kanssa yhteisellä älylaitteella, jos se käy molemmille. Muille oppilaille tai meille ei tarvinnut kertoa omaa nimimerkkiään, joten kannustimme vastaamaan kysymyksiin omaan mielipiteeseen nojautuen.

Ensimmäisessä keskustelukuvassa ilmenee seksuaalisen suuntautumiseen kohdistuvaa häirintää (Kuvio 2). Kuvassa häirintä ilmenee muun muassa halventavana ja asiattomana haukkumisena.

Kuvio 2. Kahoot! -tietovisan ensimmäinen keskustelukuva.

Toisessa keskustelukuvassa uhriin kohdistuu transfobista ja/tai seksuaaliseen suuntautumiseen kohdistuvaa häirintää (Kuvio 3). Kuvassa häirintä ilmenee muun muassa halventavana ja asiattomana haukkumisena sekä yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämisenä.

Kuvio 3. Kahoot! -tietovisan toinen keskustelukuva.

Loimme kolmanteen keskustelukuvaan tilanteen, jossa tekijä uhkaa levittää uhrin yksityisyyttä loukkaavan kuvan eteenpäin ja kiristää sillä (Kuvio 4).

Kuvio 4. Kahoot! -tietovisan kolmas keskustelukuva.

Viimeisessä keskustelukuvassa uhrille tuttu henkilö lähettää seksuaalissävyytteisen videon, jossa hän tyydyttää itseään (Kuvio 5).

Kuvio 5. Kahoot! -tietovisan neljäs keskustelukuva.

Kahoot! -tietovisan jälkeen kävimme posterin (Liite 1) avulla läpi mitä seksuaalinen häirintä on, miten nuori voi toimia kohdatessaan seksuaalista häirintää sosiaalisessa mediassa ja mistä hän saa apua näissä tilanteissa. Kävimme myös avointa keskustelua oppilaiden kanssa siitä, ovatko he huomanneet asiattomia kommentteja sosiaalisessa mediassa liittyen henkilön ulkonäköön tai seksuaalisuuteen. Korostimme keskusteluissa suojaikärajaa ja auttavia tahoja. Kohdekoulu oli toivonut seksuaalioikeuksien läpikäymistä, joten keskustelimme niistä oppilaiden kanssa työpajassamme.

4.2.2 Palautteen keruu

Toteutimme palautteen keruun oppilailta palautelomakkeella (Liite 2). Palautelomakkeessa oli jokaiseen työpajaan kohdistuva avoin kysymys "Mitä jäi mieleen?" ja yleisinä kysymyksinä "Päivässä oli parasta?" ja "Päivässä oli kehitettävää?". Huomioimme työsämme vain meidän työpajamme koskevat "Mitä jäi mieleen?" -vastaukset sekä yleisen palautteen. Palautelomakkeeseen emme keränneet henkilötietoja. Palautteen tarkoituksena oli arvioida työpajamme sekä seksuaalikasvatuspäivän onnistumista ja tuoda ilmi mahdollisia kehittämisideoita. Järjestimme palautelomakepisteen liikuntasalin oven lähetyville, jotta nuoret muistivat palautteenannon ennen poistumista tilasta. Palautteen ohjeistamisesta ja keräämisestä vastasi Tyttöjen ja Poikien Talon yhteyshenkilöt. Kannustimme työpajoissamme oppilaita palautteen antoon.

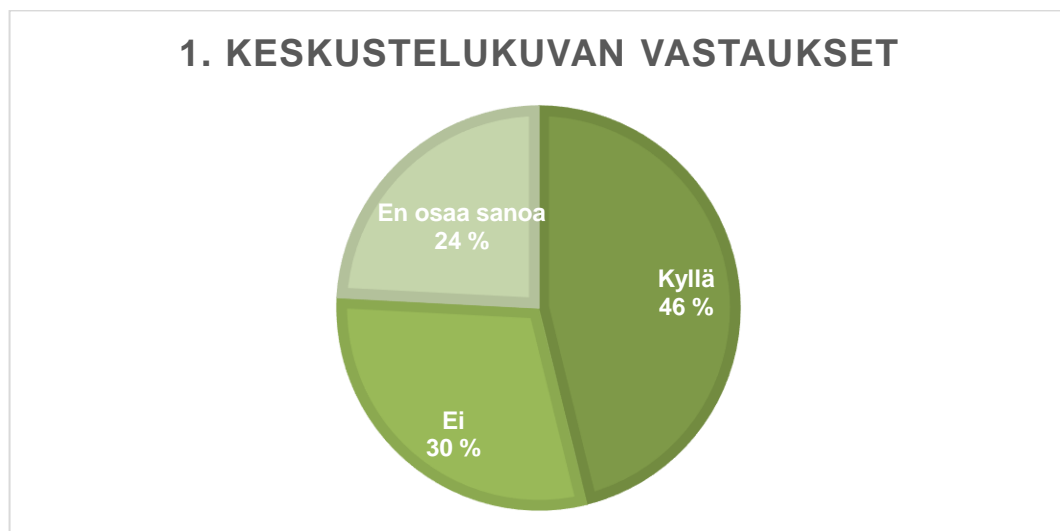
5 Seksuaalikasvatuspäivän tulokset

Loimme Kahoot! -tietovisan ja palautelomakkeen vastaamaan laadullisen tutkimuksen kriteerejä. Kysymykset muotoiltiin mahdollisimman selkeiksi, jotta vastaukset vastaisivat kysyttyä asiaa. Kahoot! -tietovisa oli strukturoitu kysely, jossa kaikilta siihen osallistuneilta kysyttiin kysymykset samassa muodossa ja järjestyksessä. Palautelomake oli puolistrukturoitu kysely, jossa kysymykset olivat samassa järjestyksessä, ja vastaus pyydettiin avoimena palautteena. (Vilkkä – Airaksinen 2003: 63.)

5.1 Kahoot! -tietovisan tulokset

Seksuaalikasvatuspäivän aikana toteutimme 23 Kahoot! -tietovisaa, joissa oli yhteensä 91 osallistujaa. Osa oppilaista teki tietovisan luokkakaverin kanssa samalla älylaitteella, joten osallistuneiden määrä oli hieman suurempi. Kaikki tietovisaan osallistuneet oppilaat vastasivat jokaiseen kysymykseen. Kahoot! -tietovisasovellus tuotti pelikohtaisesti vastaukset taulukoksi ja yhdistimme niistä tiedot yhteen taulukkoon (Liite 3).

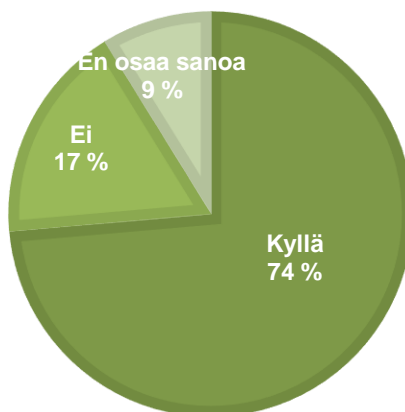
Ensimmäisessä keskustelussa ilmeni seksuaalista häirintää, joka kohdistui henkilön seksuaaliseen suuntautumiseen (Kuvio 2). Yli puolet oppilaista vastasi kysymykseen joko ”En osaa sanoa” tai ”Ei” (Kuvio 6).

Kuvio 6. Seksuaaliseen suuntautumiseen kohdistuva seksuaalinen häirintä -keskustelukuva.

Toisessa keskustelussa oli ryhmäkeskustelu, jossa henkilöä kutsutaan ”transuksi” (Kuvio 3). Suurin osa vastasi oikein eli kuvassa ilmeni seksuaalista häirintää (Kuvio 7).

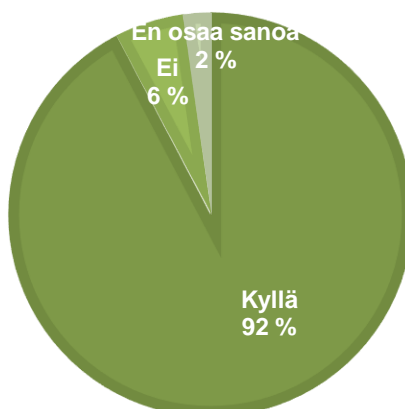
2. KESKUSTELUKUVAN VASTAUKSET

Kuvio 7. Transfobinen ja/tai seksuaaliseen suuntautumiseen kohdistuva seksuaalinen häirintä -keskustelukuva.

Kolmannessa keskustelukuvassa oli kuvattuna tilanne, jossa tuttu ihminen kiristää uhria hänestä otetulla kuvalla (Kuvio 4). 92% oppilaista vastasi, että kuvassa on seksuaalista häirintää (Kuvio 8). Vain pieni osa 6% vastasi, että kuvassa ei ole seksuaalista häirintää ja 2% ei osannut sanoa.

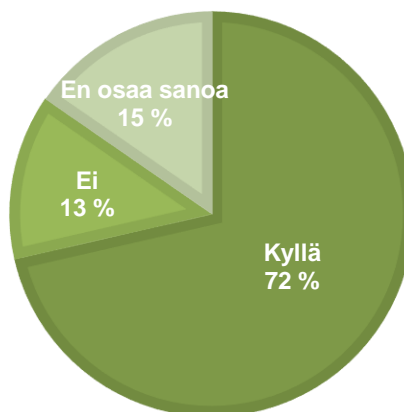
3. KESKUSTELUKUVAN VASTAUKSET

Kuvio 8. Yksityisyyttä loukkaavalla kuvalla kiristämällä -keskustelukuva.

Viimeisessä eli neljännessä kuvassa oli keskustelukuva, jossa tekijä lähettää uhrille videon itsensä koskettelusta. Suurin osa, 72 prosenttia, osasi vastata oikein eli keskustelussa ilmeni seksuaalista häirintää (Kuvio 5). Kuitenkin 28% ei joko ajatellut, että kuvassa on seksuaalista häirintää tai ei osannut sanoa.

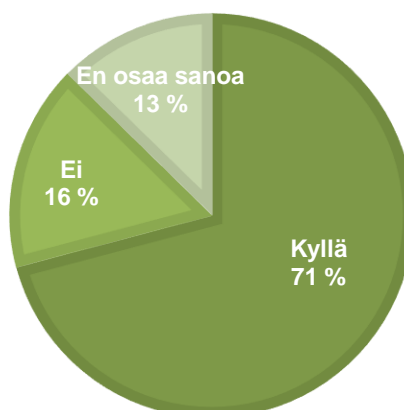
4. KESKUSTELUKUVAN VASTAUKSET

Kuvio 9. Seksuaalissävytteisen videon lähettäminen -keskustelukuva.

Koko Kahoot! -tietovisassa 71% oppilaista osasi vastata oikein eli ”Kyllä” (Kuvio 10).

KAIKKI VASTAUKSET YHTEENSÄ

Kuvio 10. Kahoot! -tietovisan kaikkien vastauksien jakaantuminen vastausvaihtoehtoihin.

5.2 Posterit ja keskustelu

Kahoot! -tietovisan aikana kävimme keskustelua oppilaiden kanssa keskustelukuvista ja niistä heräävistä tunteista ja ajatuksista. Moni oppilas kommentoi, että ”homo”, ”hintti” ja ”transu” ovat haukkumasanoja ja kiusaamista, eikä seksuaalista häirintää. Moni myös oli sitä mieltä, että ne eivät ole haukkumasanoja, jos henkilö on homoseksuaali tai transihminen. Kävimme keskustelua siitä, että seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa

voi olla myös nivoutuneena kiusaamiseen. Keskustelimme myös suojaikärajasta ja sen vaikutuksesta viestien, kuvien ja videoiden hallussapitoon ja lähettämiseen; yli 16-vuotiaalla ei saa olla hallussaan alle 16-vuotiaasta seksuaalisävytteistä materiaalia, vaikka kyseessä olisi ystävä ja kumppani.

Lisäksi kävimme keskustelua aiheesta posterin avulla (Liite 1). Esitimme oppilaille kysymyksiä esimerkiksi siitä, ovatko keskustelukuvien mukaiset tilanteet tuttuja sosiaalisessa mediassa. Kysyimme nuorten suosituista sosiaalisen median alustoista, kuten Snapchat - ja TikTok -palveluista. Osa kertoi, että näissä mainituissa esimerkeissä näkyy seksuaalista häirintää muun muassa kommentteina. Osa myös kertoi omia kokemuksiaan seksuaalisesta häirinnästä sosiaalisessa mediassa. Kysyimme, miten kannattaisi toimia näissä tilanteissa. Moni vastasi, että estäisi tekijän tai ei vastaisi enää hänellä. Kerroimme, miten muuten kannattaisi toimia, kuten kuvakaapata keskustelu ja ilmoittaa siitä luotettavalle aikuiselle ja poliisille. Tiedustelimme myös, onko koulussa keskusteltu seksuaalisesta häirinnästä ja erityisesti siitä, millaista se on sosiaalisessa mediassa. Suurin osa kertoi, että seksuaalisesta häirinnästä on puhuttu, mutta ei siitä, miten se ilmenee sosiaalisessa mediassa. Muutama kertoi, että aiheestamme on keskusteltu kotona. Seksuaalioikeudet eivät olleet enemmistölle tuttuja, mutta muutama tiesi mainita osan niistä. Suurimmalle osalle apua tarjoavat tahot olivat tuntemattomia. Saimme suullista palautetta oppilailta, että he saivat uutta tietoa ja aiheemme on tärkeä.

Osassa ryhmää oli vain muutama oppilas ja osassa yli 6 henkilöä. Suurimmassa osassa ryhmistä syntyi paljon keskustelua aiheesta, mutta muutamassa keskustelun määrä oli pientä tai pienryhmässä vallitsi levottomuus. Pyrimme osallistamaan oppilaita mukaan keskusteluun esittämällä esimerkiksi kysymyksiä.

5.3 Palautelomakkeen tulokset

Palautelomakkeen täytti 48 oppilasta. Koska palautelomakkeemme oli avoin kysely, saimme paljon erilaisia vastauksia (Liite 4). Vastaukset olivat pääosin yksisanaisia ja suppeita. Yli 10 oppilasta vastasi ”Mitä jäi mieleen?” -kysymykseen, että seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa on laitonta, väärin tai ei-hyväksyttävää. Yhdeksän oppilasta vastasi, että asiasta pitää kertoa eteenpäin joko poliisille tai jollekin muulle henkilölle. Muutama mainitsi, että Kahoot! -tietovisa tai Poikien ja Tyttöjen Talo jäi mieleen.

”Päivässä oli parasta” -kohdan alla olevat vastaukset liittyivät suurimmaksi osaksi karkkien ja kondomien saamiseen. Yhdeksän oppilasta vastasi, että saivat lisää tietoa tai oppivat uusia asioita. Yhden mielestä seksuaalikasvatuspäivämme oli hyvää vaihtelua koulupäivään. 10 oppilaan mielestä päivässämme ei mitään kehitettävää. Kahdeksan mielestä päivä olisi voinut kestää pidempään. Kolme oppilasta vastasi, että päivässä oli kehitettävää tietoa tai keskustelua. Yhden oppilaan mielestä seksuaalinen häirintä oli aiheena kehitettävää. Osa palautelomakkeen vastauksista ei selkeästi kohdentunut meidän työpajaamme, esimerkiksi vastaukset ”Yodel” olivat todennäköisesti vastattu väärän työpajan kohtaan, koska toinen opinnäytetyöpari käytti esityksessään Jodel -sovellusta.

6 Pohdinta

6.1 Opinnäytetyöprosessi

Tavoitteenamme oli kehittää työelämälähtöisesti omaa kehittämisosaamistamme sekä syventää ammatillista osaamista. Opinnäytetyöprosessi kehitti meitä molemmilla osa-alueilla. Saimme uutta tietoa aiheestamme ja seksuaalikasvatuksesta sekä kehitimme tiedonhaku-, yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojamme. Opimme suunnittelemaan ja toteuttamaan toimintaamme kohderyhmälähtöisesti.

Opinnäytetyö toteutettiin suunnitellun aikataulun mukaisesti (Liite 5). Resurssejamme olivat tietotaito, toimiva yhteistyö ja kommunikaatio, käytettävissä olevat toimitilat ja aika. Opinnäytetyön laadukas suunnitelma auttoi meitä toteutus- ja raportointivaiheessa esimerkiksi aikataulussa pysymisessä. Opinnäytetyöprosessin alussa määrittelimme opinnäytetyömme riskejä SWOT-analyysin avulla (Taulukko 1). Analyysi kartoittaa työmme vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat. Vahvuudet ja mahdollisuudet ovat positiivisia tekijöitä, jotka tukivat työmme onnistumista. Analyysissa mainitut vahvuudet auttoivat opinnäytetyöprosessin etenemisessä. Meidän välinen yhteistyö toimi hyvin ja sitoutuneisuus työn tekoon säilyi muuttumattomana. Nämä kaikki tekijät toteutuivat. Tuloksien perusteella myös kohderyhmämme sai uutta tietoa.

Taulukko 1. SWOT-analyysi.

VAHVUUDET:	HEIKKOUEDET:
Aiheeseen aiemmin tutustuminen verkko-kurssilla Sitoutuminen työn tekemiseen Mielenkiintoinen ja ajankohtainen aihe Toimiva yhteistyö Huolellisuus	Aiheen rajausta Tietotekniikan osaaminen Yhteisen ajan sopiminen
MAHDOLLISUUDET:	UHAT:
Nuoret saavat uutta tietoa Ammatillinen kasvu Yhteistyöstä oppiminen Aiheesta oppiminen	Liian tiukka aikataulu Sairastuminen tai muu syy poissaoloon Nuorten vähäinen aktiivisuus Lähteiden löytäminen Seksuaalikasvatuspäivään liittyvien tekijöiden muuttuminen lyhyellä aikavälillä Tietotekniikka ei toimi Yhteistyö ei toimi Asioiden unohtaminen opintoviikkojen hajanaisuuden takia

Heikkoudet ja uhat olivat negatiivisia tekijöitä, jotka arvelimme haittaavan työmme onnistumista ja tavoitteeseen pääsemistä. Uhkiin emme itse pystyneet vaikuttamaan, mutta pystyimme valmistautumaan niihin. Vahvistimme heikkouksia, jotta ne eivät haitanneet työtämme. Osa uhkistamme saimme minimoitua; aikataulutus onnistui, tietotekniikka toimi ja löysimme tarvittavat lähteet. Vaikka opintoviikot olivat hajanaiset, se ei haitannut liikaa työmme etenemistä. Seksuaalikasvatuspäivään liittyvät tekijät muuttuivat useaan otteeseen, esimerkiksi kohderyhmän ikä ja oppilaitos. Näiden muutosten takia jouduimme etsimään uutta tietoa, jotta se kohtaisi kohderyhmämme tarvetta. Kuitenkin hyvän aikataulusuunnitelman takia saimme luotua uuden toteutussuunnitelman nopeasti. Nuorten vähäinen aktiivisuus vaikutti työpajamme toteutumiseen, jota pohdimme työpajan toteutuksen arvioinnissa.

Uhka sairastumiseen tai syy muuhun poissaoloon toteutui. Toinen meistä sairastui ennen seksuaalikasvatuspäivää, mutta pystyi osallistumaan työpajan toteuttamiseen ongelmitta. Muutamat muut poissaolot vaikuttivat viestintään meidän välillä, mutta eivät vaikuttaneet työmme etenemiseen. Uhka, jota emme pystyneet ennakoimaan oli maailmanlaajuisesti levinnyt koronaviruspandemia, joka aiheutti Suomessakin rajoituksia.

Tämä vaikutti työhömmme siten, että emme voineet tavata kasvotusten toisiamme tai opettajia ohjaustilanteissa. Jouduimme siis työstämään opinnäytetyötämme etäyhteyksien varassa. Korona vaikutti myös viestinnän sujuvuuteen, koska yhteydenotto toimi ainoastaan sähköisesti. Pandemia ei kuitenkaan vaikuttanut seksuaalikasvatuspäivän toteuttamiseen tai työmme edistymiseen radikaalisesti.

6.2 Kahoot! -tietovisan tuloksien arviointi

Kahoot! -tietovisa oli entuudestaan tuttu kaikille oppilaille ja he olivat selkeästi innostuneita tietovisasta. Mielestämme tietovisan keskustelukuvat hahmottivat hyvin aiheemme oppilaille, koska olimme luoneet keskustelukuvat nuorille tutulle keskustelualustalle käyttäen heille ominaista puhekieltä.

Kahoot! -tietovisan tuloksista selvisi, että noin 70% oppilaista tiesi, että keskustelukuviin ilmeni seksuaalista häirintää. Kuitenkin tuloksissa oli kuvakohtaisesti vaihtelua; esimerkiksi ensimmäiseen keskustelukuvaan vain 46% vastasi oikein. Tästä voimme päätellä, että moni nuori ei tunnista nimittelyä seksuaaliseksi häirinnäksi. Lisäksi nuoret kertoivat keskustelussa, että heidän mielestä nimittely on hyväksyttävää erityisesti kavereiden kesken vitsaillessa. Keskustelimme nuorten kanssa siitä, että viestin vastaanottaja voi kokea nimittelyn loukkaavana, vaikka se olisi lähettäjän puolesta huvittavaa.

Noin 92% tunnisti, että seksuaalissävyytteisen kuvan lähettäminen ja sillä kiristäminen on seksuaalista häirintää, mutta vain 72% tunnisti saman videon lähettämisessä. Voimme päätellä, että kiristäminen tunnistetaan helpommin seksuaaliseksi häirinnäksi kuin seksuaalissävyytteisen videon vastaanottaminen. Nuoret toivat itse esille, että seksuaalissävyytteisen videon vastaanottaminen ja lähettäminen on hyväksyttävää. Muistutimme nuoria siitä, että seksuaalissävyytteistä materiaalia ei tule lähettää, jos vastaanottaja ei ole siitä tietoinen ja hyväksynyt sen lähettämistä.

6.3 Palautteen arviointi

Tulosten ja palautteen pohjalta voimme päätellä, että nuoret eivät ole saaneet tarpeeksi tietoa seksuaalisesta häirinnästä sosiaalisessa mediassa, mikä kulkee linjassa aiemman tutkimuksen kanssa (Pelastakaa Lapset ry 2018: 23, 28). Täytettyjä palautelomakkeita oli 48 kappaletta, vaikka oppilaita oli koko päivässä 100 eli noin puolet oppilaista (48%)

vastasivat palautelomakkeeseen. Palautteesta käy ilmi, että monelle jäi mieleen aiheestamme se, että seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa on rikollista ja siitä on hyvä puhua jollekin. Nämä ovatkin olleet asioita, joita painotimme keskustelussa. Nuoret myös kysyttäessä totesivat aiheen olevan ajankohtainen ja tärkeä sekä he kaipaivat lisää ja luotettavaa tietoa siitä koulussa. Kahoot! -tietovisa oli mainittu monessa palautteessa asiana, joka jäi mieleen tai oli parasta päivässä. Tästä voimme ajatella, että Kahoot! -tietovisa toimi hyvin aiheellemme ja opetusmenetelmänä. ”Päivässä oli kehitettävää” -kohdan alle saimme palautetta siitä, että työpajat olivat ajallisesti liian lyhyitä. Työpajojen nopeatempoisuus saattoi vaikuttaa myös palautteen antoon, sillä osalla oli mennyt sekaisin, mistä pajasta palaute tuli antaa. Palautteiden vähäinen määrä ja suppeus vaikutti seksuaalikasvatuspäivän onnistumisen arviointia. Tämä vaikutti siihen että, emme saaneet tarpeeksi laajoja vastauksia oppilaiden mielteistä aiheestamme kohtaan ja oppilaiden kehitysideat päivästä jäivät vähäiseksi.

6.4 Arviointi yhteistyöstä

Työssämme korostui erityisesti moniammatillisuus. Moniammatillinen yhteistyö tarkoittaa sitä, että yhteistyötä tekevillä eri ammattiryhmillä on yhteinen työ tai tehtävä suoritettavanaan tai ongelma ratkaistavanaan. Opinnäytetyön yhteistyökumppanuudessa näkyi usean eri alan asiantuntijuus. Moniammatillisuus tuo työhön uusia näkökulmia ja lähestymistapoja, kuten uutta tietoa ja osaamista. Arvioimme moniammatillista yhteistyötä muun muassa seuraavien kriteereiden mukaisesti: työyhteisöä tukeva auttaminen, kommunikaatio, työnjako, motivaatio sekä koordinaatio (Isoherranen 2005: 13–16, 90).

Yhteistyö opinnäytetyöparien kanssa onnistui pääosin sujuvasti. Meillä oli heidän sekä Tyttöjen ja Poikien Talon kanssa yhteinen päämäärä ja motivaatio toteuttaa seksuaalikasvatuspäivä mahdollisimman laadukkaasti. Teimme työnjakoa opinnäytetyöparien kesken, mutta se ei täysin toiminut meidän toivomalla tavalla. Tämä näkyi muun muassa siinä, että osa pareista joutui tekemään enemmän töitä seksuaalikasvatuspäivän toteutuksen puolesta kuin toiset; esimerkiksi palautelomakkeen ja sopimuksen teko jäi vain muutaman parin vastuulle. Lisäksi valitsimme opinnäytetyöpareista yhden yhteyshenkilön, joka hoiti viestinnän Tyttöjen ja Poikien Talon välillä. Tämä muodostui yhteistyön pieneksi haasteeksi, sillä tiedonkulussa oli ajoittain katkoksia ja tilaa väärinymmärryksille.

Tyttöjen ja Poikien Talolta saimme paljon käytännön kokemukseen pohjautuvaa tukea ja apua seksuaalikasvatuspäivän suunnitteluun ja toteutukseen. Saimme heiltä tukea ja neuvoa koko opinnäytetyöprosessin ajan lähi- ja etätapaamisten muodossa. Työnjako seksuaaliterveyspäivässä toimi heidän kanssa hyvin, mikä näkyi seksuaalikasvatuspäivän kokonaisuuden sujuvuutena. He muun muassa ohjasivat pienryhmien jakautumisen ja palautteiden annon, joista oli suuri apu meille. Lisäksi yhteyshenkilöt olivat yhteydessä kohdekouluumme järjestelyn suhteen.

Saimme seksuaalikasvatuspäivän aikana suullista palautetta Tyttöjen ja Poikien Taloilta kuin myös kohdekoulun opettajilta. Palaute oli positiivista. Lisäksi saimme yhteisen palautteen Tyttöjen ja Poikien Talojen yhteyshenkilöiltä sähköpostitse.

Kiitämme paljon opiskelijoiden ammatillisesta osaamisesta ja työpanoksesta, seksuaaliterveystyön ryhmien suunnittelusta ja toteuttamisesta, Tyttöjen ja Poikien Talojen kanssa. Opiskelijat olivat kaikkiaan joustavia ja osoittivat luovaa kykyä mukautua muuttuviin olosuhteisiin toimintaa järjestettäessä ja kohderyhmää valittaessa. Meille tällaiset muutokset ovat arkipäivää ja nämä opiskelijat mukauttivat toimintansa tilaneteen mukaan joustavasti. Yhteistyö sujui erittäin hyvin koko ryhmän kanssa ja opiskelijat osoittivat innokkuutta, kiinnostusta sekä ammatillista osaamista koko prosessin ajan. Nuorten kanssa toimiessa opiskelijat osoittivat taitoaan hyvään vuorovaikutukseen kohderyhmän, 14-15 -vuotiaiden kanssa ja ottivat taitavasti huomioon ikätasoisien puheen seksuaalisuuden teemoista. Kaikkien viiden työparin tuottama toiminnallinen työpaja oli kiitettävää seksuaaliterveyden osaamista. Opiskelijat pystyivät hyödyntämään ohjauksessa ehdotettuja kehittämisideoita ja olivat aktiivisia osallisuudessaan. (Tyttöjen Talo – Poikien Talo 2020.)

Saimme ohjausta ammattikorkeakoulustamme opinnäytetyöprosessin eri vaiheissa ohjaajaltamme sekä opponenteilta. Osallistuimme ammattikorkeakoulumme järjestämiin työpajoihin, joissa saimme neuvoa esimerkiksi lähdeviittauksiin. Esittelimme työmme kolmessa seminaarissa, joissa saimme kommentteja työstämme ohjaajaltamme sekä opponenteilta. Emme kuitenkaan koe saaneen tarpeeksi ohjausta ammattikorkeakoulun puolelta opinnäytetyömme edistämiseksi, koska sähköinen viestintä oli hidasta ja takkuavaa. Olisimme kaivanneet nopeampaa ja selkeämpää viestintää.

6.5 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyötä tehdessä tulee aina huomioida eettisyys, sillä se on edellytys kaikelle tieteelliselle toiminnalle (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2015: 211–212). Ammattikorkeakoulut ovat sitoutuneet noudattamaan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan eli

TENK:n ”Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyn käsitleminen Suomessa” -ohjetta. Sitouduimme noudattamaan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan asettamia käytäntöjä kaikessa toiminnassamme. Näitä käytäntöjä olivat rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus työn jokaisessa vaiheessa, tiedonhaussa sekä tietoaaineistojen tallentamisessa ja raportoisessa. Kunnioitimme myös yhteiskumppaneitamme, ja huomioimme tietosuojaan liittyvät asiat. (TENK 2012: 6-7.) Erillistä tutkimuslupaa emme tässä opinnäytetyössä tarvinneet.

Opinnäytetyössämme keskeisimmät eettisyyttä ja luotettavuutta lisänneet tekijät olivat lähdekriittisesti etsityt lähteet. Opinnäytetyö tehtiin noudattaen Metropolia Ammattikorkeakoulun kirjallisia ohjeita, jossa tuomme ilmi selkeästi lähteet ja oman tekstin. Tarkastimme opinnäytetyömme Turnitin -plagioinnintarkastusohjelmassa, mikä tukee työmme eettisyyttä ja luotettavuutta. Molemmilla tämän opinnäytetyön tekijöillä on hyvä englannin kielitaito, joten englannin kielisten lähteiden käyttäminen ei ollut ongelma. Kuitenkin varmistimme käännökset toisiltamme ja tarkistimme epäselvät sanakäännökset sanakirjasta. Aina on kuitenkin vaara, että suomennos ei ole hyvälaatuista, joten englannin kielisten lähteiden käyttö söi hieman työmme luotettavuutta. Samalla englannin kieliset lähteet myös lisäsivät opinnäytetyömme luotettavuutta, sillä pystyimme tarkastelemaan aiheitamme globaalisti eri tutkimuksien muodossa, jolloin pystyimme perustamaan opinnäytetyömme teoreettisen viitekehysten paremmin sekä tarjoamaan mahdollisimman laadukkaan työpajan oppilaille. Tätä perustelua tukee Kankkusen ja Vehviläinen-Julkusen (2015: 211–212) eettiset vaatimukset, joiden mukaan tutkijan on paneuduttava tunnollisesti alaansa, jotta hänen tarjoama informaatio on niin luotettavaa kuin mahdollista. Koemme, että englannin kieliset lähteet enemmänkin lisäsivät opinnäytetyömme luotettavuutta kuin vähensivät sitä. Luotettavuutta saattoi myös heikentää käsin kirjoitettu palautemuoto, koska emme voi olla varmoja, tulkitsimmeko oikein oppilaiden palautteet käsialojen takia.

Alkuperäisen suunnitelman mukaan oppilailla olisi ollut mahdollisuus esittää opinnäytetyöpareille ennakkokysymyksiä työpajojen aiheista. Tällöin ennakkokysymykset olisivat tiedottaneet oppilaita seksuaalikasvatuspäivän aiheista, jolloin heillä olisi ollut mahdollisuus olla osallistumatta, mikäli päivän sisältö olisi tuntunut epämiellyttävältä. Näin ollen ennakkokysymykset olisivat lisänneet työmme eettisyyttä.

Opinnäytetyöaiheemme oli sensitiivinen, jonka huomioimme seksuaalikasvatuspäivässä. Koulun tarjoama tila oli sopiva turvallisen ja avoimen tilaisuuden luomiseen; työpajamme erotettiin muista työpajoista liikuntasalin näyttämöverholla, joka toimi äänieristeenä ja näköesteinä. Esittelimme itsemme jokaisessa työpajassa Metropolian Ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijoina. Turvasimme seksuaalikasvatuspäivässä oppilaiden itsemääräämisoikeuden siten, että informoimme ennen työpajamme alkua, että omia henkilökohtaisia asioita ei tarvinnut sanoa ääneen, ellei niin itse halunnut, eikä ketään pakotettu jakamaan omia kokemuksiaan tai osallistumaan tietovisaan. Oppilaat saivat myös valita oman pienryhmänsä, jonka uskoimme lisäävän luottamuksellista ja avointa keskustelua. Painotimme, että työpajassa käydyt keskustelut voivat olla arkaluontoisia, joten keskustelunaiheita tai niiden sisältöjä ei tule levittää eteenpäin muille. Lisäksi eettisyyttä lisäsi se, että oppilaat saivat osallistua Kahoot! -tietovisaan anonymisti ja he saivat antaa anonymisti palautetta päivästä. Huolehdimme eettisyydestä myös siten, että annoimme oppilaille mahdollisuuden esittää kysymyksiä ja havaintoja myös itse seksuaalikasvatuspäivässä. Oppilaita ei myöskään arvosteltu omista käsityksistään koskien aiheitamme.

7 Kehittämisideat

Mielestämme seksuaalikasvatuspäivän järjestäminen on hyödyllistä yläkoululaisille, koska jo koulussa järjestettävän seksuaalikasvatuksen määrä ja laatu ei ole tasalaatuista (Kontula 2015: 80-81). Mielestämme seksuaalikasvatuspäivän aiheet sopivat kohderyhmällemme, koska 15-18-vuotialla kiinnostus omaa seksuaalisuuttaan kohtaa kasvaa (MLL 2019b). Tämän takia seksuaalikasvatukseen myös tulisi käyttää enemmän aikaa, ja täten myös seksuaalikasvatuspäiväämme, jolloin aikaa olisi enemmän aiheeseen syventymiseen sekä keskusteluun. Ehdotammekin, että päivämme sisällöt jaettaisiin pitempiin oppitunteihin tai kahdelle eri koulupäivälle. Ennakkokysymyksillä voisi tiedustella opiskelijoiden toiveita ja kysymyksiä liittyen päivän sisältöön. Seksuaalikasvatuspäivän haasteena oli myös nuorten osallistuneisuuden arviointi etukäteen; emme tienneet, kuinka innostuneita oppilaat ovat aiheistamme, ja kuinka paljon he osallistuvat keskusteluun vapaaehtoisesti. Seksuaalikasvatuspäivän toteuttaminen testiryhmällä ennen itse tapahtumaa voisi auttaa havaitsemaan esimerkiksi aikatauluun liittyvät asiat sekä sen, kuinka osallistava työpaja toimii nuorelle kohderyhmälle.

Työpajamme sisältöä voisi hyödyntää jatkossa seksuaaliterveyttä käsittelevillä luennoilla tai toiminnallisissa tapahtumissa. Oppilaat pitivät Kahoot! -tietovisastamme, joten se on mielestämme hyvä alusta kartoittamaan oppilaiden osaamista ja herättämään ajatuksia. Tietovisaa voisi kehittää niin, että keskusteluita luotaisiin eri sosiaalisen median alustoille, esimerkiksi Instagram- ja Snapchat -palveluihin. Näissä palveluissa seksuaalinen häirintä olisi voinut ilmetä myös esimerkiksi seksuaalissävytteisten kommenttien julkaisuina. Nuorille tuttuun alustojen käyttö olisi voinut auttaa heitä ymmärtämään, miten paljon seksuaalista häirintää sosiaalisessa mediassa on ja miten se esiintyy eri alustoilla.

Alkuperäisen suunnitelman mukaan tarkoituksenamme oli kerätä palautetta oppilailta strukturoidummalla palautelomakkeella, jossa olisi ollut valmiit vastausvaihtoehdot avoimen palautteen rinnalla. Päädyimme kuitenkin yhteistyössä yhteistyökumppaneiden sekä ohjaavan opettajan kanssa, että keräämme kaiken palautteen avoimena. Vastaus-ten niukkuuden ja käsialojen tulkinnan vaikeuden takia toteuttaisimme tulevaisuudessa palautteenkeruun vastausvaihtoehdoilla.

Lähteet

Aaltonen, Jussi 2012. Turvataitoja nuorille. Opas sukupuolisen häirinnän ja seksuaalisen väkivallan ehkäisyyn. Terveystieteiden tutkimuskeskus. Verkkodokumentti. <<http://www.julkari.fi/handle/10024/90817>>.

Ebrand Group Oy 2019a. Suomessa asuvien 13-29 -vuotiaiden nuorten sosiaalisen median palveluiden käyttäminen ja läsnäolo. Esittely. Verkkodokumentti. <<https://www.ebrand.fi/somejanuoret2019/>>. Luettu 17.8.2019.

Ebrand Group Oy 2019b. Suomessa asuvien 13-29 -vuotiaiden nuorten sosiaalisen median palveluiden käyttäminen ja läsnäolo. Nuoret ja ajankäyttö. Verkkodokumentti. <<https://www.ebrand.fi/somejanuoret2019/1-nuoret-ja-ajankaytto/>>. Luettu 17.8.2019.

Ebrand Group Oy 2019c. Suomessa asuvien 13-29 -vuotiaiden nuorten sosiaalisen median palveluiden käyttäminen ja läsnäolo. Suosituimmat sosiaalisen median palvelut. Verkkodokumentti. <<https://www.ebrand.fi/somejanuoret2019/2-suosituimmat-sosiaalisen-median-palvelut/>>. Luettu 17.8.2019.

Granskog, Pamela – Haanpää, Sanna – Järvinen, Jouni – Lahtinen, Matti – Laitinen, Kristiina – Turunen-Zwinger, Sari 2018. Opas seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi kouluissa ja oppilaitoksissa. Opetushallitus. Verkkodokumentti. <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/190023_opas_seksuaalisen_hairinnan_ennaltaehkaisemiseksi_ja_siihen_puuttumiseksi_ko.pdf>.

Hannila, Kristiina. Nuoren seksuaaliväkivaltaa kokeneen kohtaaminen ja auttaminen. Opas nuorten kanssa työskenteleville. Tyttöjen Talo. Poikien Talo. Verkkodokumentti. <https://tyttojentalo.fi/site/assets/files/1063/opas_nuorten_kanssa_tyoskenteleville.pdf>.

Ilmonen, Kamomilla – Korhonen, Elina 2015. Seksuaalioikeudet. Väestöliitto. Verkkodokumentti. <https://www.vaestoliitto.fi/@Bin/5048510/vaestoliitto_seksuaalioikeudet_web.pdf>.

Innanen, Antti – Jarkko Saarimäki 2012. Internetoikeus. 2.uudistettu painos. Helsinki: Edita.

International Planned Parenthood Federation 2008. Sexual Rights: an IPPF Declaration. Verkkodokumentti. <https://www.ippf.org/sites/default/files/sexualrightsippfdeclaration_1.pdf>.

Isoherranen, Kaarina 2005. Moniammatillinen yhteistyö. Helsinki: WSOY.

Kahoot! 2019. Tietovisasovellus. <<https://kahoot.com/company/>>. Luettu 23.8.2019.

Kankkunen, Päivi – Vehviläinen-Julkunen, Katri 2015. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Koçturk, Nilufer – Yuksel, Fadime 2018. A Modern Danger for Adolescents: From Online Flirtation to Sexual Abuse. Dusunen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences 31: 294-300. Saatavilla myös sähköisesti <<https://pdfs.semanticscholar.org/1e5d/88bebd6e1e0821e5ce6f91d084c8f0186637.pdf>>.

Kontula, Osmo 2015. Seksuaalikasvatuksen vaikuttavuus. Teoksessa Bildjuschkin, Katriina (toim.): Seksuaalikasvatuksen tueksi. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Verkko-dokumentti. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/129742/TYÖ2016_35_web_korjattu.pdf?sequence=5>.

MLL 2019a. Seksuaalinen häirintä netissä. Nuortennetti. Verkkodokumentti. <<https://www.nuortennetti.fi/netti-ja-media/seksuaalinen-hairinta-netissa/>>. Luettu 16.8.2019.

MLL 2019b. 15-18-vuotiaan seksuaalinen kehitys. Lapsen kasvu ja kehitys. Vanhemmille. Verkkodokumentti. <<https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/15-18-v/15-18-vuotiaan-seksuaalinen-kehitys/>>. Luettu 20.8.2019.

MLL 2019c. Miten voit toimia, jos epäilyksesi herää? Nuortennetti. Verkkodokumentti. <<https://www.nuortennetti.fi/netti-ja-media/seksuaalinen-hairinta-netissa/miten-voit-toimia-jos-epailyksesi-heraa/>>. Luettu 10.10.2019.

Opetushallitus 2016. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. 4.painos. Helsinki: Next Print Oy. Saatavilla myös sähköisesti <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf>.

Pelastaa Lapset ry 2011. 16+ yli suojaikärajan. Nuorten kokemuksia internetissä – lailista, laitonta vai häirintää? Verkkodokumentti. <https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/pelastakaalapset/main/2016/03/01082548/Raportti_16Ylisuojaikarajan.pdf>.

Pelastaa Lapset ry 2019a. Help.some. Verkkodokumentti. <<https://www.pelastakaalapset.fi/tyomme-kotimaassa/nuorisotoiminta/help-some/>>. Luettu 10.10.2019.

Pelastakaa Lapset ry 2018. Lasten ja nuorten kokema seksuaalinen häirintä ja siihen liittyvä kiusaaminen digitaalisessa mediassa. Verkkodokumentti. <https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/pelastakaalapset/main/2018/08/31131602/Sexting_raportti_web-002.pdf>.

Pelastakaa Lapset ry 2019b. Nettivihje. Verkkodokumentti. <<https://www.pelastakaalapset.fi/tyomme-kotimaassa/lasten-suojelu-ja-nettivihje/nettivihje/>>. Luettu 10.10.2019.

Pixabay 2020. Verkkodokumentti. <<https://pixabay.com/fi/>>.

Poikien Talo. Mikä Poikien Talo!? Verkkodokumentti. <<https://poikientalo.fi/>>. Luettu 23.9.2019.

Poliisi 2019a. Nettivinkki. Verkkodokumentti. <<https://www.poliisi.fi/nettivinkki>>. Luettu 10.10.2019.

Poliisi 2019b. Poliisit sosiaalisessa mediassa. Verkkodokumentti. <https://www.poliisi.fi/tietoa_poliisista/poliisit_sosiaalisessa_mediassa>. Luettu 10.10.2019.

Quayle, Ethel 2008. The Copine Project. Irish Probation Journal 5. 65-83. Saatavilla myös sähköisesti <https://www.research.ed.ac.uk/portal/files/12893845/The_CO-PINE_Project.pdf>.

Reed, Elizabeth – Salazar, Marissa – Behar, Alma I. – Agah, Niloufar – Silverman, Jay G. – Minnis, Alexandra M. – Rusch, Melanie L.A. – Raj, Anita 2019. Cyber Sexual Harassment: Prevalence and association with substance use, poor mental health, and STI history among sexually active adolescent girls. Journal of Adolescence 75. 53-62.

Rikoslaki 39/1889. Annettu Helsingissä 19.12.1889.

Rikosuhripäivystys 2019a. Tietoa nuorelle rikoksen uhrille. Mistä saat apua? Verkkodokumentti. <<http://nuoret.riku.fi/tietoa-nuorelle-rikoksen-uhrille/milloin-kannatta-hakea-apua/mista-saat-apua/>>. Luettu 10.10.2019.

Rikosuhripäivystys 2019b. Kenelle palvelut on tarkoitettu? Verkkodokumentti. <<https://www.riku.fi/fi/palvelut/kenelle+palvelut+on+tarkoitettu/>>. Luettu 17.10.2019.

Santisteban, Patricia de – Hoyo, Joana del – Alcázar-Córcoles, Miguel Ángel – Gámez-Guadix, Manuel 2018. Progression, maintenance, and feedback of online child sexual grooming: A qualitative analysis of online predators. Child Abuse & Neglect 80. 203-215.

Suomen Mielenterveys ry. Seksuaalisuus on osa ihmisyyttä. Verkkodokumentti. <<https://mieli.fi/fi/mielenterveys/ihmissuhteet/seksuaalisuus-osa-ihmisyytta>>. Luettu 17.8.2019.

Suomen perustuslaki 731/1999. Annettu Helsingissä 11.6.1999.

Tasa-arvolaki 609/1986. Annettu Naantalissa 8.8.1986.

TENK 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Verkkodokumentti. <https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf>.

Tepa-termipankki. Erikoisalojen sanastojen ja sanakirjojen kokoelma. Sanastokeskus TSK. Saatavilla sähköisesti: <<http://www.tsk.fi/tepa/fi/>>.

Terveystieteiden tutkimuslaki 1326/2010. Annettu Helsingissä 30.12.2010.

THL 2010. Seksuaalikasvatuksen standardit Euroopassa. Suuntaviivat poliittisille päättäjille, opetus- ja terveydenhuoltoalan viranomaisille ja asiantuntijoille. Maailman terveysjärjestön (WHO), Euroopan aluetuomio ja BZGA. Semantix Lingua Nordica Oy (suom.). Verkkodokumentti. <<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80220/039844e2-c540-4e81-834e-6f11e0218246.pdf?sequence=1>>.

THL 2014. Edistä, ehkäise, vaikuta – Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelma 2014-2020. Klemetti, Reija – Raussi-Lehto, Eija (toim.). Verkkodokumentti. <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116162/THL_OPAS33_VERKKO9.3.2016.pdf?sequence=3&isAllowed=y>.

THL 2018. Lasten ja nuorten kokema seksuaalinen häirintä ja väkivalta. Kouluterveyskyselyn 2017 tuloksia. Verkkodokumentti. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136131/URN_ISBN_978-952-343-091-4.pdf?sequence=1>.

THL 2019a. Kouluterveyskysely 2017 ja 2019. Perustulokset, nuoret 2017 ja 2019. Verkkodokumentti. Päivitetty 17.09.2019. <https://sampo.thl.fi/pivot/prod/fi/ktk/ktk1/summary_perustulokset2?alue_0=87869&mittarit_0=199799&mittarit_1=200283&mittarit_2=199290&vuosi_0=v2017&kouluaste_0=161293#>.

THL 2019b. Seksuaalikasvatus. Lapset, nuoret ja perheet. Verkkodokumentti. Päivitetty 12.7.2019. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/seksuaalikasvatus>. Luettu 17.8.2019.

THL 2019c. Turvataitokasvatus. Lapset, nuoret ja perheet. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. Verkkodokumentti. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/vakivallan-ehkaisy/lapsen-kaltoinkohtelu/turvataitokasvatus>. Luettu 16.8.2019.

Tyttöjen Talo – Poikien Talo 2020. Työpajojen arvioinnista. Yksityinen sähköpostiviesti 16.4.2020. Viestin saaja: Latvasalo, Anni – Vuollo, Henna.

Tyttöjen Talo. Mikä on Tyttöjen Talo? Verkkodokumentti. <<https://tyttojentalo.fi/tyttojentalo>>. Luettu 23.9.2019.

Ulkoasiainministeriön ilmoitus Euroopan ihmisoikeussopimuksesta 63/199. Annettu Helsingissä 20.5.1999.

Vilkka, Hanna – Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Vilkka, Hanna 2011. Seksuaalinen häirintä. Jyväskylä: PS-kustannus.

Väestöliitto 2019a. Suojaikäraja on 16 vuotta. Nuoret. Turvallisuus. Seksuaalirikokset. Suojaikäraja. Verkkodokumentti. <<https://www.vaestoliitto.fi/nuoret/turvallisuus/seksuaalirikokset/suojaikaraja/>>. Luettu 16.8.2019.

Väestöliitto 2019b. Grooming. Nuoret. Turvallisuus. Internet ja sosiaalinen media. Verkkodokumentti. <<http://www.vaestoliitto.fi/nuoret/turvallisuus/media/grooming/>>. Luettu 16.8.2019.

WAS 2014. Seksuaalioikeuksien julistus. Paalanen, Tommi (suom.). Verkkodokumentti. <<http://www.worldsexology.org/wp-content/uploads/2013/08/DSR-Finnish.pdf>>.

WhatsApp 2020. Viestintäpalvelu. Sovellus. <<https://www.whatsapp.com/?lang=fi>>.

WHO 2006. Defining sexual health. Report of a technical consultation on sexual health. 28–31 January 2002, Geneva. Verkkodokumentti. <https://www.who.int/reproductive-health/publications/sexual_health/defining_sexual_health.pdf>.

Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014. Annettu Helsingissä 1.1.2015.

Posteri

Seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa**Mitä se on?**

Kuvilla/videoilla uhkailua, kiristämistä, pyytämistä ja levittämistä eteenpäin

Ei-toivottu huomio, asiattomat huomautukset ja kommentit sekä haukkuminen

Loukkaa yksilön seksuaalioikeuksia!

Mitä tehdä?

Lopeta yhteydenpito!

Tallenna yhteydenpito esim. kuvakaappauksella!

Ota ylös yhteydenpitopaikat!

Ota ylös kaikki tekijän tiedot!

Psst...!
Huomio
suojaikärajaa
16-vuotta!

Mistä apua?

Ilmoita ylläpidolle

Kerro luotettavalle aikuiselle

Rikosilmoitus poliisilaitoksella tai verkossa

Psst...!
Seksuaalinen häirintä
somessa on Suomen laissa
rikos!

ÄLÄ JÄÄ YKSIN!

Yhteydenotto on maksutonta ja mahdollista nimettömänä koulutettuun henkilöön

Tarjoavat keskusteluapua sekä apua ja tukea rikosprosessiin

Apua tarjoavat muun muassa tahot:

 Pelastakaa Lapset - Riddo Barnen

 Help.some

 TYTTÖJEN
TALO

 MLL
MÄNNIKKÖMIEHET
LASTENSUOJELUKESKUS
mieli
Suomen Mielensterveys ry

 PÖLKJEN
ELO
Riku
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTEROFFERIDUEN

Kuvat:
MLL
Pelastakaa Lapset ry
Pölkien ELO
Pölkien Talo
Riku 2019
Suomen Mielensterveys ry
Tyttöjen Talo

Palautelomake**PALAUTELOMAKE**

Pyydämme teitä ystävällisesti vastaamaan seuraaviin kysymyksiin koskien seksuaaliterveyden teemapäivää. Toivomme, että vastaat jokaiseen kohtaan.

Vastauksia hyödynnetään Metropolia Ammattikorkeakoulun opinnäytetöihin.

1. Sukupuolen ja seksuaalisuuden monimuotoisuus

Mitä opit?

2. Seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa

Mitä opit?

3. Raskauden ja seksitautien ehkäisy

Mitä opit?

4. Kehon fyysisten muutosten vaikutus kehonkuvaan

Mitä opit?

5. Seurustelu

Mitä opit?

6. Päivässä oli parasta:

7. Päivässä oli kehitettävää:

Kiitos vastauksista!

Kahoot! -tulostaulukko

Osallistuneita	1. Kysymys			2. Kysymys			3. Kysymys			4. Kysymys		
	Kyllä	Ei	En osaa sanoa	Kyllä	Ei	En osaa sanoa	Kyllä	Ei	En osaa sanoa	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
4	1	1	2	3	0	1	4	0	0	4	0	0
4	3	1	0	3	0	1	4	0	0	3	1	0
3	1	1	1	2	1	0	3	0	0	3	0	0
3	1	0	2	0	2	1	3	0	0	3	0	0
2	1	1	0	2	0	0	2	0	0	2	0	0
4	3	0	1	4	0	0	4	0	0	4	0	0
3	1	1	1	2	1	0	2	0	1	1	2	0
6	2	1	3	6	0	0	6	0	0	5	0	1
4	3	1	0	3	1	0	4	0	0	3	1	0
6	2	3	1	3	2	1	5	1	0	5	1	0
5	2	2	1	5	0	0	3	1	1	3	0	2
6	0	6	0	2	3	1	5	1	0	0	3	3
5	2	3	0	4	0	1	5	0	0	5	0	0
6	1	1	4	5	1	0	6	0	0	5	0	1
2	2	0	0	0	1	1	0	2	0	0	1	1
1	0	1	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0

4	3	0	1	3	0	1	4	0	0	3	1	0
3	1	2	0	2	1	0	3	0	0	2	1	0
4	3	0	1	4	0	0	4	0	0	2	0	2
3	1	0	2	3	0	0	3	0	0	2	0	1
5	3	1	1	5	0	0	5	0	0	4	0	1
3	2	0	1	2	1	0	3	0	0	1	0	2
5	4	1	0	3	2	0	5	0	0	4	1	0
Yht. 91	42	27	22	67	16	8	84	5	2	65	12	14

Palautelomakkeiden vastaukset

Mitä jäi mieleen?	Päivässä parasta	Päivässä kehitettävää
"ei hyväksyä, pitää kertoa jollekki"	"kondomit"	"ei mitään"
"ei saa haukkua"	"kumeja"	"ei mitään"
"ei saa haukkua"	"kondomit"	"ei mitään"
"yes"	"kävely ja karkki"	"yes"
"on monenlaista"	"en tiä"	"en tiä"
"ei saa haukkua"	"kondoomien saaminen"	"ei mitään"
"jos häiritsee pitää kertoa asiasta"	"sai lisää tietoo"	"ei ole"
"jos ahdistaa kannattaa kertoa asiasta eteenpäin"	"sai lisää tietoa"	"ei ole"
"ei voi tietää miten joku reagoi"	"oikein"	"ei paljoa mitään"
"stinky"	"kahoot"	"en tiä"
"ei ole ok"	"kivat ihmiset"	"emt"
"pitää ilmoittaa poliisille"	"hyvää vaihtelua koulupäivään"	"705"
"tärkeää tietoa"	"karkit"	"seksuaallinen häirintä"
"kahoot"	"karkki"	"keskustelu"
"pitää ilmoittaa poliisille"	"705"	"en ole varma"
"on ilkeetä"	"karkki"	"ei"
"Laitonta"	"Tapasin ihmisen jonka nimi Helen"	"karkit"
"qr coodi"	"Oli tunin aikana"	"Enemmän aikaa"
"Jees"	"oppia uusia asioita"	"Tieto"
"Jos joku asia ahdistaa niin kannattaa jutella jonkun kaa"	"karkki"	"Liikunnan tunnit"
"ilmottaa poliisille"	"karkit"	"pidempi aika"
"rikollista"	"uusi informaatio"	"pidempi aika"
"toi asia"	"Tieto"	"enemmän aikaa"
"ei ole olemassa"	"Herääminen"	"Tieto"
"ei"	"koomiset tilanteet"	"Liikunnan tunnit"

"sensurointi"	"karkit"	"pidempi aika"
"Tarvittavat asiat"	"uusi informaatio"	"pidempi aika"
"Yodel"	"oppiminen"	"enemmän aikaa"
"Yodel"	"karkki 😊"	"ei mitään"
"kahoot voitto"	"kaikki"	"ei mitään"
"häirinnän määrä"	"tiedon saaminen"	"oli vähän aikaa"
"siitä pitää puhua"	"kahoot"	
"kahoot"	"Opettavaista"	
"kahoot"		
"Poikientalo ja Tyttöjentalo"		
"Että pitää ilmoittaa heti jos näkee sellaista"		
"kahoot oli hyvä"		
"Poikien talo kahoot"		
"se on väärin"		
"On paikkoja joihin voi mennä puhumaan"		
"ettei saa lähettää nudei"		
"ei saa tehdä"		
"ei kannata"		
Tyhjiä vastaus kohtia: yht. 11	Tyhjiä vastaus kohtia: yht. 21	Tyhjiä vastaus kohtia: yht. 28
Yhteensä palautelomakkeita 48 kpl		

Aikataulu

VIIKKO/PV	MITÄ?
	Suunnitelmavaihe vk. 33, 34, 42
vk. 16	Opinnäytetyön info
vk. 22	Opinnäytetyöparien ja yhteistyöorganisaation tapaaminen
vk. 33	Ohjaustapaaminen
vk. 33	Työpaja- tiedonhaku
vk. 33	Opinnäytetyöparien ja yhteistyöorganisaation tapaaminen
vk. 34	Ohjaustapaaminen
vk. 41	Opinnäytetyöparien ja yhteistyöorganisaation tapaaminen
vk. 33, 34, 41	Suunnitelman kirjoittaminen
vk. 42	Opinnäytetyösuunnitelman palauttaminen
vk. 42	Suunnitelmaseminaari
vk. 42	Opponointi/vertaisarviointi
	Toteutusvaihe vk. 4, 5, 6 (2020)
vk. 4/5/6	Työpajat
vk. 3	Opinnäytetyöparien ja yhteistyöorganisaation tapaaminen
vk. 4	Ohjaustapaaminen
vk. 6	Seksuaalikasvatuspäivän toteutus
vk. 6-8	Opinnäytetyöparien ja yhteistyöorganisaation tapaaminen
vk. 4, 5, 6	Raportin kirjoittaminen
vk. 6	Toteutusseminaari
vk. 6	Opponoinnit/vertaisarvioinnit
	Raportointivaihe vk. 13, 14, 15 (2020)
vk. 13, 14, 15	Raportin kirjoittaminen
	Julkaisutilaisuus/seminaari
	Opponointi/vertaisarvioinnit
	Raportin plagiointitarkistus
vk. 16	Raportin palautus
vk. 17	Kypsyysnäyte
	Raportin tallennus Theseus- palveluun
	Arvioinnin saaminen

Viestintäsuunnitelma

MIKÄ?	KOHDERYHMÄ?	SYYTAVOITE?	KUINKA USEIN?	MITEN? KUKA HOITAA?
Opinnäytetyön info	Opinnäytetyön 2019 syksyllä aloittavat opiskelijat	Opinnäytetyön prosessista tiedottaminen	<u>15.4.2019</u>	Ohjaavat opettajat, kasvokkain
Sidosryhmäta- paamiset	Yhteistyöorganisaatio ja opinnäytetyöparit	Opinnäytetyön aiheiden rajaaminen, prosessin läpikäyminen sekä sopimusten ja lupien allekirjoitus	<u>28.5.19</u> Yhteistyön aloittaminen <u>15.8.19</u> Aiheiden rajaaminen, prosessin läpikäyminen <u>8.10.19</u> Sopimusten ja lupien allekirjoitus <u>16.1.20</u> Seksuaalikasvatuspäivän suunnittelu Sekä tarvittaessa	Opinnäytetyöpari, kasvokkain
Opinnäytetyön ohjaustapaamiset	Ohjaava opettaja ja opinnäytetyöpari/-parit	Opinnäytetyön prosessin ohjaaminen	Sovittuina päivinä sekä tarvittaessa	Ohjaava opettaja, kasvokkain
Työpajat	Opinnäytetyöpari	Opinnäytetyön kirjoittamiseen ja esittämiseen uutta tietoa	<u>12.8.19</u> Tiedonhaku-työpaja <u>25.3.20</u> Lähteet, viitteet ja otsikointi-työpaja <u>7.4.20</u> Kypsyysnäyteinfo Tarvittaessa, vähintään kolmeen osallistumiseen	Opettaja ja opinnäytetyötä tekevät, kasvokkain
Opinnäytetyöparin tapaaminen	Opinnäytetyöpari	Saada opinnäytetyötä eteenpäin	Tarvittaessa	Opinnäytetyöpari yhdessä kasvokkain
Opinnäytetyön kirjoittaminen	Opinnäytetyöpari	Saada opinnäytetyötä eteenpäin eri vaiheissa (suunnitelma-, toteutus- ja raportointivaihe)	Tarvittaessa	Opinnäytetyöpari yhdessä tai erikseen

Sähköinen viestintä	Opinnäytetyöparin/-parien keskeinen sekä yhteistyöorganisaation ja ohjaavan opettajan välillä	Tiedottaminen opinnäytetyöhön osallistuneiden kesken	Tarvittaessa	Sähköisten viestintävälineiden kautta (Whatsapp / sähköposti / Microsoft OneDrive / Skype / Zoom)
Sisäinen viestintä	Opinnäytetyöpari	Tiedottaminen ja yhteistä pohdintaa	Tarvittaessa	Tiedottaminen sähköisten viestintäpalveluiden kautta (yllä mainitut) sekä tapaamiset kasvokkain
Opinnäytetyön etenemisestä tiedottaminen	Opinnäytetyöpari/-parit ja ohjaava opettaja	Opinnäytetyöhön osallistuvat ajan tasalla	Tarvittaessa	Opinnäytetyön alustavat versiot, sähköpostit, tapaamisen muistiot
Opinnäytetyön esittelytilaisuudet	Muut opiskelijat ja opettajat	Palautteen saanti sekä palautteen anto (opponointi)	<u>17.10.19</u> <u>7.2.20</u> <u>8.4.20</u>	Myllypuron Ammattikorkeakoulun tiloissa